REDACŢIUNEA,
Administraţiunea şi Tipografia.
BRAŞOV, piaţa mare Nr. 30.
Scrisorĭ nefrancate nu se primesc. Manuscripte nu se retrimet.
INSERATE se primesc la ADMINISTRAŢIUNE în Braşov şi la următórele Birourĭ de anunciurĭ: în Viena: M. Dukes Nachf. Nax. Augenfeld & Emerich Lesner. Heinrich Schalek. Rudolf Mosse. A. Oppelik's Nachf. Anton Oppelik. În Budapesta: A. V. Goldberger, Ekstein Bernat. În Hamburg: Karolyi & Liebmann.
PREŢUL INSERŢIUNILOR: o seriă garmond pe o colónă 6 cr. şi 30 cr. timbru pentru o publicare. — Publicărĭ mai dese după tarifă şi învoială.
RECLAME pe pagina a 3-a o seriă 10 cr. séu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI

(Număr de Duminecă 19)

„GAZETA" iese în fiăcare di.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe şése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl.
N-rii de *Duminecă 2 fl.* pe an.
Pentru România si străinătate:
Pe un an 40 francĭ, pe şése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 fr.
N-rii de *Duminecă* 8 francĭ.
Se prenumeră la tóte oficiele poştale din întru şi din afară şi la d-nii colectorĭ.
Abonamentul pentru Braşov
Administraţiunea, Piaţa mare Târgul Inului Nr. 30, etagiu I.: Pe un an 10 fl., pe şése lunĭ 5 fl., pe trei lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusul în casă: Pe un an 12 fl., pe 6 lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl. — Un esemplar 5 cr. v. a. séu 15 banĭ. — Atât abonamentele cât şi inserţiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 102.—Anul LXIII. **Braşov, Duminecă 7 (20) Maiŭ.** **1900.**

Preoţii şi ajutórele.

Ajutórele, pe carĭ guvernul unguresc a început sĕ le împartă printre preoţimea nóstră românéscă, orĭ cât le-am cumpăni, nu le putem considera altfel, decât ca tot atâtea mijlóce de ademenire, seducere, de cumpărare a sufletelor şi de demoralisare a preoţimeĭ. Ar fi fost şi prea mare naivitatea de a presupune, orĭ chiar de-a crede în vre-o intenţiune sinceră şi vre-o faptă în adevĕr binevoitóre din partea unei stăpânirĭ, care de nenumĕrate-orĭ s'a arătat cea mai înverşunată duşmană a tuturor corporaţiunilor nóstre naţionale, precum şi a tuturor nisuinţelor nóstre de întărire şi prosperare naţională, pe orĭ-ce teren.

Urmările demoralisătóre ale ajutórelor de stat se simt încă de pe-acuma, căcĭ altfel ar fi şi greu de înţeles, cum de au amorţit de-odată aprópe tóte glasurile.

Şi numai aşteptarea după aşa numitele ajutóre de stat şi întregirĭ de veniturĭ preoţescĭ îşĭ are înriurinţa sa demoralisătóre, ceea-ce se observă la noi încă mai mult pe terenul luptelor politice, decât bisericescĭ.

De-ocamdată ne preocupă tăcerea profundă în sînul clerului unit. Ne mai vorbind de celelalte diecese, vedem cu surprindere, că nicĭ din archidiecesă nu mai rĕsună nicĭ o plângere asupra marei nedreptăţĭ şi batjocurĭ, ce li-se face preoţilor de către guvern prin modul de împărţire a acelor ajutóre.

Energicul glas de protestare al unui preot, ce-l publicăm mai jos, ne presentă în colorĭ destul de vii amăriciunea, ce s'a produs în inimile preoţimeĭ prin procederea peste mĕsură nedréptă a împărţireĭ ajutórelor dela stat. Nicĭ nu merită numirea de ajutóre aceştĭ banĭ, căcĭ nu pentru spriginirea preoţilor se dau, ci precum atât de clar se vede şi din articulul amintit, sunt numai nisce mijlóce ordinare în mâna fişpanilor şi solgăbirăilor unguresc̆i de-a corumpe pe preoţĭ şi a-i supune robiei lor.

Cum-că intenţiunile stăpânireĭ nu sunt curate, o dovedesce şi împrejurarea, că împărţirea ajutórelor nu în tóte diecesele bisericeĭ române unite a fost la fel, căcĭ pe când, de esemplu, în archidiecesă lista propusă de Consistor a fost aprópe cu totul schimbată, ştergêndu-se din ea preoţii harnicĭ şi vrednicĭ recomandaţĭ de Consistor şi inlocuindu-se în mare parte cu nisce preoţĭ slabĭ şi linguşitorĭ, recomandaţĭ de cine scie ce notarĭ, solgăbirăi şi alţĭ nechiămaţĭ sluşbaşĭ unguresc̆i de prin comitate, — pe atuncĭ în diecesa Lugoşului procederea a fost cu totul altfel. După împărtăşirile foii bisericescĭ din Blaşiŭ, în acea diecesă a Lugoşului lista presentată de Consistor a fost pe deplin respectată de guvern şi ajutórele s'au împărţit numai între acei preoţĭ, pe carĭ i-a recomandat Consistoriul dela Lugoş.

Cum şi ce se va fi făcut în celelalte două diecese ale metropoliei, dela Gherla şi Oradea-mare, nu scim încă, dér la tótă întêmplarea faptul, că împărţirea ajutórelor se face aicĭ într'un fel, dincolo în alt fel dovedesce, că scopul urmărit de stăpânire nu este curat. Guvernul nu urmézá un principiu de dreptate, după care în adevĕr sĕ vină în ajutorul preoţimeĭ, ci caută sĕ ispitéscă numai spiritele pentru-ca, după ce va fi convins de slăbiciunile clerului nostru, sĕ-şĭ pótă juca mendrele după plac.

De aceea dicem şi acum, cum am mai dis nu de mult: Sĕ nu ne ameţim noi înşi-ne cu speranţe deşerte, căcĭ nimic nu se va face şi nu se va puté căştiga în favorul nostru fără de lupte nouĕ, fără de îndoite jertfe şi stăruinţe din partea nóstră.

E nenorocit acel popor, care-şĭ aşteptă alinarea suferinţelor sale dela adversarĭ. Acésta nicĭ n'a aşteptat'o poporul nostru nicĭ-odată până acum şi nu o aşteptă nicĭ astădĭ. Cu atât mai dureros ar fi decĭ, décă, după vorba preotului dela Chimitelnic, cei îmbrăcaţĭ în pĕr şi peruvien prin laşa lor purtare ar profana astădĭ memoria strămoşilor, carĭ pe lângă tótă simplitatea şi îmbrăcămintea din pănură grósă, apăsaţĭ de greul jug al iobăgiei, au sciut apĕra cu atâta demnitate interesele vitale ale naţiunei.

Nu esemple de laşitate, umilire şi lăcomiă órbă aşteptăm noi astădĭ dela preoţii noştri, ci bărbăţiă, abnegaţiune şi devotaţiune în adevĕr apostolică. Acum, în timpurĭ grele, se probézá caracterele. Acum se dau pe faţă slăbiciunile şi ticăloşiile fariseilor.

Acum vom vedé, carĭ sunt adevăraţii păstorĭ sufletescĭ ai fiilor bisericei române.

Revista politică.

Sâmbăta trecută au fost deschise în Budapesta **delegaţiunile austro-ungare**, ér Duminecă s'au presentat înaintea monarchului în palatul din Buda. Cu ocasiunea acésta presidenţii ambelor delegaţiunĭ au adus omagiile lor monarchului. In mesagiul prin care a rĕspuns Majestatea Sa şi care de astă-dată a fost mai scurt ca de obiceiŭ, se arată, că raporturile monarchiei cu statele din tripla alianţă sunt din cele mai intime, ceea-ce s'a dovedit şi cu prilejul visitei dela Berlin. A arătat mai departe monarchul, cum înţelegerea cu Rusia privitor la cestiunile din Orientul european se continuă şi acum, şi pe temeiul acestor constatărĭ crede, că pacea va fi asigurată şi înviitor.

După acésta monarchul a vorbit cu mai mulţĭ delegaţĭ austriacĭ şi ungarĭ. Intre alţii a învrednicit cu prea înalta atenţiune şi pe deputatul român bucovinean Dr. G. *Popoviciŭ*, care încă face parte din delegaţiunea austriacă. In convorbirea mai lungă, ce a avut'o cu Dr. Popoviciŭ, Majestatea Sa l'a întrebat despre starea lucrurilor în Bucovina şi s'a interesat mai ales de cestiunea ţĕrănéscă.

Lunĭ şi-a făcut espunerile despre **situaţia esteriórá** ministru comun al afacerilor esterne contele *Goluchowski*. Espunerea luĭ încă a fost de rêndul acesta scurtă; a declarat şi el sĕrbătoresce, că pacea este asigurată şi că raporturile de alianţă ale monarchiei austro-ungare cu Germania şi Italia îşĭ află îmbucurătóre întregire în înţelegerea dintre Austro-Ungaria şi Rusia cu privire la cestiunile orientale, dér mai ales acele din Balcanĭ.

*

Cu tóte asigurările de pace însĕ ministrul comun de rĕsboiu cere în **budgetul pentru armată** cheltuelĭ ordinare în suma colosală de *278,649,953 coróne* şi un credit estraordinar de 25,168,528, ér pentru marina de rĕsboiŭ 15,969,160 corône — mai mult cu aprópe *20,000,000 corône* ca în anul trecut. Acest budget a şi fost votat deja de către delegaţiunea ungară în timp de o oră, căcĭ vorba fiind că pacea numai prin baionete, tunurĭ şi puscĭ se póte susţiné, ér Ungurilor pace şi ér pace le trebue, votéză bucuros, ce li-se cere.

*

Pe timpul cât vor dura desbaterile în delegaţiunĭ **dieta ungară** nu va ţiné şedinţe. La propunerea ministrului preşedinte Szell, desbaterile ei au şi fost amânate până la 7 Iunie n. In şedinţa de alaltăerĭ dieta a sfîrşit desbaterea proiectului de lege privitor la întroducerea *dării pe bursă* şi proiectul a fost primit.

FOILETONUL „GAZ. TRANS".

O rectificare şi completare recerută.

Onorabilei Redacţiunĭ dela „Gazeta Transilvaniei".

Budapesta, 4/17 Maiŭ 1900.

După-ce s'a găsit cu cale, ceea-ce aşa cred, că nime nu va puté lua în nume de rĕu, a-se da publicitaţii discuţiunea, mai drept dicênd, o parte, şi încă *a mea parte* din discuţiunea, ce a avut loc în şedinţa Academiei române din 21 Martie a. c. asupra cestiunei: *Cum are sĕ fiă representată Academia română la Congresele învĕţaţilor lumei*, carĭ se vor aduna în Paris, din incidentul esposiţiunei universale din est timp? — cred, că orĭ-cine va pricepe, îndreptăţirea, ba chiar detorinţa mea, de-a *controla*, prin urmare a rectifica şi esplica cele ce le aşĭ găsì de lipsă, spre lămurirea ideei mele, chiar cuvintelor şi argumintelor mele.

Spre acest scop cer a mi-se acorda cuvêntul, la acelaşĭ loc, în preţuitele colóne ale iubitei „Gazete."

Peste tot luat, raportul din foişóra Gazetei de Dumineca trecută, este destul de esact; unele totuş, deşi mai speciale, de óre-ce mi-se par şi calificate şi necesarĭ d'a lămurì şi întregì votul de mine esprimat, nu le pot lăsa trecute cu vederea.

Mai întâiu de tóte trebue sĕ rectific un „lapsus — linquae", séu al condeiului, séu póte al culegĕtorului, prin care pe pag, 2, în linia 4 dedesubt, s'a pus greşit: „*Polonia*", în loc de „*Panonia*".

Când eu am demascat şi condamnat traficul scrietorilor şi politicilor *slavĭ* şi *magiarĭ*, de a falsifica istoria, despoind popórele vecine şi conlocuitóre de meritele lor, pururia am distins între massele poporului şi păturile cele de-asupra ale lui, adecă între el şi fiiĭ sĕi cei şireţĭ, aşa numiţii *conducĕtorĭ*, propriamente *amăgitorĭ şi înşelătorĭ ai sĕi.*

Popórele, anume cele slave, special cel *sêrbesc* şi cel *bulgar*, precum şi cel *magiar* şi cel *român*, precum am spus şi arĕtat, mai peste tot au fost între ele bune şi bine dispuse d'a se înţelege şi de a-şĭ respecta reciprocaminte interesele vieţii, dér — fiiĭ lor, cei eşiţĭ de-asupra, aşa numiţii *nobilĭ*, *boierĭ*, *baronĭ*, cu un cuvênt *domnĭ ai lor*, aceia au fost pururia, carĭ orbiţĭ de ambiţiune próstă şi de o lăcomiă lupéscă, au degradat şi compromis omenimea în popor, şi au causat nefericirea pre pământ! Durere, ni dovedesce acésta mai pre tóte paginele sale istoria omenimei, special la *Grecĭ*, *Romanĭ*, *Turcĭ*, *Bulgarĭ*, *Serbĭ*, *Ispanĭ* etc., carĭ némurĭ tóte s'au înălţat prin *virtuţĭ*, cât timp au credut în ele şi s'au ţinut de ele, la început, şi au decădut de'ndată ce le-au părăsit şi desconsiderat. De care esemple însĕ cei moderni, domnĭ barbarĭ, nu vor se ţină sémă, în deşérta credinţă, că falsificându-le prin minciună şi corupţiune, li vor paralisa activitatea şi efectul!

Aceştĭ rĕtăciţĭ fii ai popórelor, în órba lor patimă, nu vĕd, nu pricep, că pe acéstă cale a lor pentru viitoriu nu pot produce decât *urà, înstrăinare, destrămare!*

Astădĭ deja Europa întrégă geme sub acest blăstĕm, şi-şĭ caută veselia — nu mântuirea, prin *parădĭ* şi banchete strălucite, prin carĭ înlocuesc pe „*Panem et Circenses*" ale Romanilor, în epoca lor de decădere. Intocmai ca desperatul în beţiă!

Alergăm spre prăpaste, care stă sĕ ne înghiţă: D'aceea cred eu, că — este indicată şi chiar oportună o încercare, un apel la adevĕraţii şi nepreocupaţii învĕţaţĭ ai lumei, de cumva mai esist atarĭ. —

Astfel aş dori eu se fiu înţeles, décă mai póte fi astădĭ şi la noi vorba de o bună înţelegere.

Nu atac, nu ură şi duşmăniă, ci — împăcare, şi înfrăţire caut, pe basa *adevĕratului adevĕr.*

Atâta. V. Babeş.

Ţéra.

(Versurĭ recitate de d-l State Dragomir la serbarea dată în onórea coloniei italiene din Iaşĭ)

Frundă verde de cicóre
Din şiragul falnic, mare,
Al Carpaţilor la mare,
Dunăre şi păn' la Prut,
Se întinde un ţinut
De pârae străbătut,
Cu lungĭ şesurĭ înverdite,
Cu livedĭ îmbogăţite
Şi coline 'mpădurite,
Dumnedeu sĕ-l ocrotéscă

In ce privesce situația din **Austria**, dilele din urmă n'au adus nicĭ o îmbunĕtățire. Joi „*Reichsrath*“-ul șĭ-a reînceput ședințele și de-odată cu ele a reînceput și *obstrucțiunea Cehilor*. Intrégа ședință de Joi a fost ocupată cu cetirea de interpelații, petițiunĭ și cu votărĭ nominale, așa că n'a ajuns măcar sĕ trécă la obiectele dela ordinea dilei, deși a durat dela 12 până la 7 óre séra. Deputații cehĭ au cerut votărĭ nominale asupra mai multor petițiunĭ și când s'a constatat, că lipsesc mulțime de deputațĭ, că prin urmare camera nu póte decide, președintele a ridicat ședința, ceea-ce a dat prilej la protestărĭ din partea Cehilor, carĭ au și părăsit sala desbaterilor. După redeschidere sgomotul și protestările au continuat, și asta a durat tot așa până la 7 óre séra.

*

Din cele ce s'au petrecut în streinătate, remarcăm aicĭ următórele:

In **parlamentul din Roma** a fost la începutul săptĕmânei o ședință fórte furtunósă. Partidele din oposiția italiană au început sĕ facă *obstrucțiune* în contra guvernului, care voia sĕ introducă nisce legĭ vătĕmătóre libertăților publice. Ca sĕ împedece obstrucțiunea, guvernul șĭ-a propus sĕ schimbe regulamentul camerei. Impregiurarea acésta a dat ansă la protestărĭ și la un scandal formal, pus la cale de minoritatea opozițională. Numĕroșĭ deputațĭ din stânga au cântat „imnul lucrătorilor“ și „Imnul lui Garibaldi“, secundațĭ fiind de publicul de pe galerii. — In urma acésta, diarele din Roma spun, că parlamentul se va disolva. Ședințele lui au fost deja amânate pe timp nedeterminat.

Nu mai puțin sgomotósă, ba chiar îngrijitóre și amenințătóre este **situația în Spania**. In fruntea guvernului spaniol stă conservativul *Silvella*, care cu tótă starea financiară derăpănată, nu voesce sĕ reducă armata, cum cere oposiția. Guvernul spaniol temĕndu-se, că reducĕndu-se armata, tronul ar fi rĕsturnat de socialiștĭ, a respins cererile oposiției și pentru-ca sĕ acopere cheltuelile, a aruncat dărĭ nouĕ pe fabricanțĭ, comercianțĭ și industriașĭ. In urma acésta fabricanții, industriașii și comercianții au format o așa numită ligă națională și au provocat poporul sĕ refuse a plăti dările. Firesce, s'au produs marĭ turburărĭ în mai multe provincii ale Sapaniei și a trebuit sĕ întrevină miliția, ca sĕ facă ordine. Dér fiind-că poporul totușĭ n'a voit sĕ se supună, guvernul a proclamat statariul în Barcelona, Valencia și în tóte provinciile catalaunice. Mĕsura acésta a făcut, ca turburările sĕ se potoléscă și sĕ se facă érășĭ liniște pe un timp óre-care cu ajutorul puștei și baionetei.

Un nou semn de bunăvoință al guvernului. Din Sibiiu ne sosesce scirea, că *suma adunată pentru monumentul lui Iancu*, numită și „fondul Iancu“, ce se afla păstrată într'un libel de depunere la comitetul Asociațiunei din Sibiiu, care a luat asuprășĭ sĕ o administreze — a fost *din nou secuestrată*.

Nu de mult am adus scirea, că tabla regéscă din Clușiŭ, judecând în instanța a doua cunoscutul proces dela Alba-Iulia, a decis prin sentință, că din „fondul Iancu“ sĕ se confisce *numai vre-o 400 fl.*, carĭ au fost colectațĭ după publicarea faimosului ordin al lui Perczel, prin care s'au oprit colectele pentru monumentul lui Iancu.

Acum poliția din Sibiiu a somat pe comitetul Asociațiunii, sĕ-i înmâneze libelul de depunere al sumelor colectate pentru monumentul lui Iancu în timp de 24 de óre. După-ce au trecut aceste 24 de óre un comisar de poliție s'a dus la vicepreședintele Asociațiunii, d-l Dr. Ilarion *Pușcariu*, și l'a constrîns sĕ-i predea libelul. Cererea, se dice, a fost motivată astfel din partea poliției, că e lipsă de libel, pentru-ca banii sĕ fiă ridicațĭ și depușĭ în păstrarea autorității administrative, până-ce se va decide definitiv procesul la curiă.

Contradicerile între forurile judecătorescĭ și cele administrative dovedesc confusiunea, ce domnesce și de-o parte și de alta cu privire la întrebarea, ce sé facă și sĕ încépă cu sumele adunate pentru preamărirea memoriei lui Iancu. Vedem érășĭ jocul cel vechiŭ al volnicei, când administrația se amestecă unde nu-i fierbe óla, în în trebile justiției, și vice-versa. Er biata dreptate și sânțenia proprietății și a liberei dispunerĭ asupra ei, rĕmân batjocurite.

Suntem curioșĭ sĕ vedem, ce va mai eși din acéstă harababură.

Rĕsboiul dintre Burĭ și Englesĭ.

Burii s'au retras din tóte părțile statului Oranje și comandantul suprem engles Roberts a întrat în a doua capitală a acestui stat, în orașul Kroonstad. Acésta este situația de față pe câmpul de rĕsboiŭ din Africa sudică.

Nu mai încape îndoélă, că ocuparea Kroonstad-ului de către Englesĭ, însemn un succes important în mișcarea generală de înaintare, care a început la 3 Maiŭ cu ocuparea Brandfortului. In urma acestei ocupațiunĭ și înaintărĭ, se póte dice în adevĕr, că rĕsboiul a întrat în a doua sa fasă mare, că el a luat o întorsĕtură nefavorabilă pentru Burĭ și că adĭ mâne se va întâmpla marea luptă decisivă între inimicii, carĭ se combat de șépte lunĭ de dile.

Burii s'au retras cu toțiĭ la rîul Vaal, la granița Transvaalului, decișĭ a nu mai apĕra teritorul statului Oranje, ci a încerca totul, ca sĕ oprescă năvala oștirilor englese în republica Transvaal. Comandantul suprem al Burilor, generalul *Botha*, a concentrat la granița Transvaalului întréga forță armată, el a retras în mare parte și trupele din Natal.

*

Mare sensație a produs la Londra o scire trimisă din Lourenzo-Marqueze și din Pretoria despre capitularea orașului *Mafeking*, care deja dela începutul rĕsboiului este împresurat de Burĭ. Curênd însĕ a eșit la ivélă, că scirea nu era adevĕrată. Se scie însĕ acum, că Sâmbăta trecută a fost o luptă sângerósă în jurul Mafekingului; armata de împresurare a Burilor a pĕtruns în partea orașului locuită de Caffri și a dat foc locuințelor acestora, însĕ peste nópte colonelul engles al garnisónei a apucat érășĭ de asupra și a respins atacul Burilor.

Intr'aceea o armată englesă, care mergea sub comanda generalului *Barton* spre liberarea Mafekingului, a sosit dilele trecute în Kralpan, 30 klm. la sud de orașul împresurat. Aicĭ Barton a fost reținut de o trupă de Burĭ și s'a încins o luptă sângerósă. Despre lupta acésta spune o telegramă din Pretoria, că ea s'a sfîrșit cu respingerea Englesilor. Se afirmă, că mulțĭ englesĭ au fost făcuțĭ prisonierĭ.

O scire telegrafică de felul acesta a sosit și la agenția „Reuter“ din Londra. Se spune în telegrama acésta, că după un raport oficial din Pretoria, armatele aliate ale Burilor au luat cu asalt forturile din jur de Mafeking, însĕ Duminecă în dorĭ de di Englesii i-au respins érășĭ pe Burĭ. In 14 Maiŭ însĕ Burii au respins și bătut armata liberătóre englesă de sub conducerea lui Barton.

*

In situația acésta grea și estrem de critică pentru Burĭ, ei nu sunt avisațĭ decât la propriile lor forțe. Din nicĭ o parte nu le sare nimenĭ în ajutor. Deputațiunea lor, care a cutrierat Europa, ca sĕ mijlocéscă pacea, s'a dus acum la America. Aicĭ 'i s'a făcut o mare primire la New-York și a fost învitată de numĕrose orașe și de guvernele mai multor state americane. Deputațiunea s'a dus la America cu scop de a îmbia guvernului din Washington mijlocirea păcii. Nu prea sunt însĕ speranțe, ca America sĕ-șĭ ia inima în dințĭ și sĕ intervină în acest rĕsboiŭ.

Un glas de protestare
din sînul clerului român unit.

Chimitelnicul de Câmpia, Maiŭ 1900.

Incă în 11 Aprilie a. c. am primit și eu circularul Prea Ven. Consistor Metropolitan din Blașiŭ, în care sunt însemnațĭ preoții din Archidiecesa gr. cat. de Alba-lulia și Făgăraș, carĭ sunt împărtășițĭ din suma de 46.320 fl. v. a. dată de ministerul unguresc de culte și instrucțiune publică, ca întregire de salar preoțesc din budgetul statului de pe anul 1899.

Am cetit și rescetit de mai multe-orĭ acéstă listă, dér nu pentru-că dóră așĭ fi voit sĕ aflu cu cât sunt eu împărtășit din acel subsidiu. Nu! căcĭ mi-o spusese încă în anul trecut fisolgăbirĕul cercului Ludoș, Felföldi Béla, că décă am îndrăsnit a arăta lumei culte ticăloșiile fișpanului Gr. Betlen Géza, sĕvîrșite în acéstă afacere anul trecut: „*Tobbett nem fogja kapni*“ (mai mult nu vei căpĕta ajutor). Despre fișpanul am audit, că a întrebat el însu-șĭ de-un virilist român din comitat, că cine și ce fel de om e preotul din Chimitelnic: Teodor Hărșianu etc. Rĕspundĕndu-i virilistul român, că e preot bun și pacĭnic și că décă a scris ceva în causa ajutorului de stat, a făcut'o acésta sigur indignat de faptul, că în proporțiune cu alțĭ preoțĭ mai puțin cualificațĭ, mai avuțĭ și în parochii destul de bune, dênsul a fost nedreptățit, fiind împărtășit numai cu 50 fl. Fișpanul dise atuncĭ: „*Hát miért nem folyamodot hozzám és aztán többett kapot volna?*“ (Pentru-ce nu s'a rugat de mine, căcĭ atuncĭ ar fi căpĕtat mai mult?)

Așa-déră eram doritor de a vedé lista celor ajutorațĭ, nu interesat de persóna mea, căcĭ eu sciam cum stau, ci pentru a mĕ convinge despre unii frațĭ preoțĭ, carĭ încă au scris și vorbit multe contra modului de împărțire a acelui ajutor — urgisit mijloc de maghiarisare, — décă împărtășițĭ sunt și cu cât? Am voit sĕ mĕ conving, dic, că tîrîtu-s'au pe la fisolgăbirei și fișpanĭ, orĭ nu, căcĭ precum se vede, acésta e unica cale de a ajunge în grația funcționarilor statului și de a căpĕta mai mult din ajutor. Și vĕdênd modul împărțirei și atâtea schimonosirĭ de nume, am rĕmas deprimat.

Până în present n'am dat nicĭ un semn de mulțumire orĭ nemulțumire față cu nedreptatea strigătóre la ceriu, ce mĭ-s'a

---

Si podóbele sĕ-i crescă,
Că-i moșie românéscă.

*

Și ér frundă de cicóre
Dómne, multe dile-amare
Ni-au venit dela hotare,
Veacurĭ lungĭ de pribegiă
Pe la urșĭ prin vizuniă
Fómete, măcel, robiă,
Năvălirĭ ne mai sfîrșite
De hórde sĕlbătăcite
Ce veneau învălmășite,
Toțĭ, dér toțĭ — mânca-i-ar ciuma
Au perit, îngrășind huma,
Ce-o călcăm sub țĕrnă-acuma.

*

Căcĭ tu Dómne cu 'ndurare
Ai făcut un semn, și 'n zare
Rĕsărì aprins și mare
Un luceafĕr rupt din rai,
Și cu el vitejii crai:
Mircea, Stefan și Mihaiŭ,
Voevodĭ cu flinta 'n mână
Plinĭ de inimă română,
Ce-au sfărmat hórda păgână,
Făcĕnd zid din pieptul lor,
Nepoții Romanilor,
Străbunii Românilor.

*

Frundă verde cóptă fragă,
Țĕrișóra mea întrégă
Dragă-mĭ eștĭ, din suflet dragă,
Tu eștĭ rod de 'mpĕrăție,
Mamă eștĭ și-i fi 'n vecie
De flăcăi cu vitejie.
Multă vreme-ai fost uitată
De-ai tĕi frațĭ, de lumea tótă,
Păn' ce-ai arătat de-odată
Colo 'n Plevna la redan,
Că ai sânge de Roman,
Că eștĭ fiica lui Traian.

*

Astădĭ lumea te privesce,
Uite, sora ta 'țĭ zîmbesce
Și la sînu-i te primesce.
Da, Italia frumósă
Óspe drag ți-i adĭ în casă,
Soră dulce și duiósă.
— Dă-mĭ tu mâna, mâna-mĭ na-țĭ,
Mână 'n mână sĕ fim frațĭ
Noi și toțĭ Românii frațĭ,
Căcĭ din Roma ne-am pornit,
Tot la Roma ne-am gândit,
Adĭ cu Roma ne-am unit. —

1900.

Novăcescii.

Din „Balade poporale“ de *Avram Corcea*.

Prin oraș prin Țarigrad
Propórtă-se,
Umblă-se,
Trei ficiorașĭ de lătânĭ,
De lătânĭ de cei bĕtrânĭ,
Tótă diua îmĭ umblau,
Tot orașul ocoliau.
Décă séra însera,
Unde, Dómne, îmĭ trăgea?
La Agnița
Cârcĭmărița. —
Ei în birt că se băgau,
După masă îmĭ treceau,
Pe scaune s'așeḑau,
Cu pumnii în masă dau,
Vin d'al bun că îmĭ cereau:
„Adă vin cu vedrița!“
Și Agnița cârcĭmărița
Se ducea în al podrum *)
Și le scotea vin d'al bun.
Tótă nóptea ei îmĭ beau,
Veselia își făceau.
Décă diuă se făcea,
Nouĕ buțĭ ei îmĭ golia,
Și Agnița se punea,
Bine banii ea cerea,
Un voinic o palmă-ĭ da
Și din gură-așa striga:
„Ei, Agniță domniata,
„Adă vinul cu vadra,
„Grije de banĭ nu avea.“
Agnițʼ afară-mĭ ieșa
Și ea bine se fura,
La 'mpĕratul se ducea
Și din gură-așa dicea:
„Ei, cinstite împĕrate!
„Sĕ trăescĭ cu sĕnĕtate!
„Tăbĕrit-au,
„Nimerit-au
„Trei ficioraşĭ de lătânĭ,
„De lătânĭ de cei bĕtrânĭ,
„Tótă nóptea au beut,
„Vin d'al bun și de demult,

*) Pivniță, celar.

făcut, şters fiind *din lista fraţilor propuşĭ* de Prea Veneratul Consistor din Blaşiu pentru împărtăşire din ajutor. Nu, căcĭ atuncĭ eram fórte ocupat, de-o parte cu multele funcţiunĭ preoţescĭ, fiind chiar în préjma săptĕmânei s-telor patimĭ. Apoi am tot aşteptat, că dóră din cei *144 fraţi neîndreptăţiţĭ*, ca şi mine, decă „Unirea" din anumite prevederĭ a refusat a publica orĭ-ce în acéstă afacere dela preoţĭ se va afla cineva, care sĕ scrie în alt diar românesc.

De altă parte vĕdĕnd pe mulţĭ împărtăşiţĭ cu astfel de sume, încât şi ei înşi-şĭ se vor fi mirat de atâta dragoste, cugetam, că dóră-dóră măcar acum se vor însufleţi şi pentru fondul de salarisare al nostru; despre care se vorbesce şi scrie de atâta timp şi despre care s'a luat act cu atâta demnitate, chiar şi în Sinodul Archidiecesan din tómna anului trecut, în care mulţĭ din preoţii mai bine împărtăşiţĭ ca până aci, ca delegaţĭ ai diferitelor districte protopopescĭ, au făcut multă gură, de cugeta lumea, că cine scie la ce resultate frumóse vom ajunge cu acéstă întreprindere salutară; dér, durere şi de mii de orĭ dic durere, până în present nu s'a raportat despre nimenea dela ridicarea ajutorului, că ar fi jertfit nicĭ măcar un ban pentru acest scop. „*Video meliora proboque, deteriora sequor*" se putea dice fórte nimerit.

Unde eştĭ tu, preoţime luminată, pe care Prea demnul preposit şi vicar capitular I. M. Moldovan te-a recomandat Marelui Metropolit Victor, cu ocasiunea întronisărei acestuia, ca pe o preoţime cultă, luminată şi conscie de chiămarea sa? „Decă se va corumpe sarea, cu ce se va mai săra", întrebă duiosul divinul Rescumpĕrătorul prevĕdĕnd ticăloşiile unora din servitorii sĕi.

Trist şi dureros e acest lucru, şi acésta e ce mĕ revoltéză până la cele mai adâncĭ simţeminte omenescĭ şi românescĭ. Mĕ revoltéză, dic, mai mult ca orĭ-ce altă împrejurare, ce atinge acéstă cestiune. Da! căcĭ cum am dis, eu mĕ aşteptam la aceea, că nu voiŭ fi împărtăşit din acel ajutor, şi, decă astădĭ îmĭ ridic din nou glasul în acéstă afacere, nu o fac, că dóră aşĭ invidia pe fraţii împărtăşiţĭ, căcĭ sciu, că lipsă au de ajutor, nicĭ că dóră mi-ar păsa aşa mult de el, căcĭ Dumnedeu s'a îngrijit de subsistenţa şi bunăstarea mea şi a familiei în alt mod, unde funcţionarii statului nu se pot amesteca. Nu, ci o fac şi mĕ simt dator a-o face, deóre-ce ca preot de 20 anĭ am prestat multe servicii bune statului şi patriei comune. Am ca absolvent de teologiă cualificaţiune de pur eminent şi în viéţa practică purtare fórte bună, parochia de mijloc cu venit constatat după conscrierea pentru congruă de 408 florinĭ, tot atâtea împrejurărĭ, carĭ în sensul art. de lege XIV din 1898 făcut de înşi-şĭ călcătorii aceleia, am tot dreptul sĕ pretind — dér nu sĕ cerşesc, ca sĕ fiu împărtăşit din acel ajutor. Şi decă cu tóte acestea acum am fost şters din listă şi despoiat de un drept înscris în legile sancţionate de Maiestatea Sa monarchul nostru, nu-mĭ rĕmâne alta, decât sĕ protestez sus şi tare înaintea Europei şi a lumei civilisate în contra nedreptăţii, ce mi-s'a făcut prin acéstă mĕsură brutală, aplicată faţă de mine fără nicĭ un drept, sigur numai din ură naţională, că m'am născut Român, vréu sĕ trăesc şi sĕ mor Român. Protestez sus şi tare şi asigur pe orĭ şi cine, că pe mine prin astfel de mĕsurĭ arbitrare, ce nicăirĭ nu se practiséză în lumea civilisată, nicĭ când nu mĕ vor face sĕ capitulez.

Le scriu şi dic acestea, Onorată Redacţiune, din inimă şi cu tótă seriositatea, ca un eflux al simţĕmintelor cu carĭ m'am născut, am crescut, trăit şi încep a îmbĕtrâni. Vĕ rog a-le publica în tot cuprinsul lor în organul, ce avețĭ onóre a-l redigia, ca nu cumva sĕ-şĭ închipuéscă falşii civilisatorĭ ai Orientului, că prin mĕsura lor neumană m'au spăriat şi descuragiat. Da! căcĭ decă nu m'am căciulit atuncĭ, când aveam momente şi termine critice, cu atât mai puţin nu mĕ voiŭ căciuli acum, când peste acelea am trecut deja.

Vi-le scriu acestea, On. Redacţiune, ca sĕ se convingă fraţii mei, că numai am tăcut, dér nu m'am schimbat şi promit, că de aci încolo, nicĭ atâta nu voiŭ tăcé; deóre-ce tăcerea şi cu atât mai mult indiferentismul séu pofta de câştig în lucrurĭ de acest fel nu sunt însuşirea bună a ómenilor luminaţĭ şi chiămaţĭ a conduce omenirea la fericire, ci a celor orbiţĭ de urîtul egoism şi a laşilor.

Sculaţĭ, o voi strămoşĭ ai noştri, carĭ pe lângă tótă simplicitatea şi îmbrăcămintea din pănură grósă, apăsaţĭ de greul jug al iobăgiei, aţĭ sciut apĕra cu atâta demnitate interesele vitale ale naţiunei din care aţĭ făcut parte, ca sĕ lăsaţĭ strănepoţilor voştri libertate, — dic sculaţĭ şi vedeţĭ, cum aceştia îmbrăcaţĭ astădĭ în pĕr şi perovien se sciu complimenta înaintea urmaşilor acelora, carĭ pe voi, umbre nobile, până eraţĭ în viéţă v'au robit.

Teodor Hărşianu,
paroch gr. cat.

Din diecesa Aradului.

— Maiŭ 1900.

In Sinodul din Arad ţinut în anul curent, lucrurile au fost puse la cale dinainte, aşa, ca cei 30 din maioritate sĕ se laude unii pe alţii, şi sĕ cârtéscă asupra tuturor acelora, carĭ au bărbăţia a-şĭ susţiné independenţa, şi a simţi pentru biserică. Prin acéstă tendinţă de laudă şi cârtire s'a făcut încercarea d'a întroduce în biserică un cult personal bogat în vorbe şi steril în fapte. Tot din acéstă causă a provenit, că sesiunea sinodului din anul acesta este cea mai săracă în idei şi fapte. Intre cei cârtiţĭ amintesc de astă-dată, că au fost — cum, cum nu — şi preoţii şi învĕţătorii din diecesă. De popor nu s'a prea făcut amintire, şi ómenii, carĭ odinióră se lăudau, că sĕ inspiră de „massele poporului", au voit de bună sémă sĕ demustre prin acésta, că s'a schimbat sistemul.

Invĕţătorilor li-s'au făcut grele învinuirĭ, li-s'a dis, că au o pornire greşită pe motivul, că în 2 cercurĭ alegĕtorii îndreptăţiţĭ au încercat sĕ alégă de deputaţĭ sinodalĭ câte un învĕţător. Acesta le este tot pĕcatul. Alt pĕcat nu li-s'a putut imputa de bună sémă, pentru-că nu li-s'a putut imputa nicĭ negligenţă, nicĭ neîmplinirea datorinţelor, nicĭ lipsă de zel pentru biserică, nicĭ altele. S'a mai dis apoi în sinod, că unii învĕţătorĭ, părăsind şcólele confesionale, au trecut la şcóle de stat şi la şcóle comunale. Dér acéstă imputare, aşa cred eu, póte sĕ sune numai acelora, carĭ au părăsit şcólele confesionale, şi nicĭ decât celor-ce au rĕmas credincioşĭ la postul lor. Ér imputarea acestora din urmă li-s'a făcut; ceea-ce nu consună cu dreptatea.

S'a ridicat vorbă şi în contra reuniunii învĕţătorilor din diecesa Aradului, şi în aceste vorbe găsesc cunoscutul „nex causal", care nu sufere şi nu póte suferi, ca învĕţătorii confesionalĭ sĕ se desvólte aşa, precum cere greaua lor chiămare. Invĕţătorul confesional luptă cu marĭ greutăţĭ. Şi pentru-ca sĕ pótă sĕ-şĭ înlesnéscă aceste greutăţĭ învĕţătorii se întrunesc în reuniunea lor, lucréză teme didactice, îşĭ espun unul altuia esperienţele, ca ast-fel sĕ pótă arăta mai multe resultate pe terenul învĕţĕmântului.

Imputările ridicate contra preoţilor şi învĕţătorilor prin sinod, s'or fi făcut de sigur cu un plan şi din un consiliu, dér aceştĭ lucrătorĭ, carĭ au dat dovedĭ în trecut de viaţă şi destoinicià, vor sci sĕ apreţieze situaţiunea schimbată prin sistemul nou şi-şĭ vor face datorinţa, nu ca lefegii, ci ca adevĕraţĭ lucrătorĭ în via Domnului.

Cunctator.

SCIRILE DILEI.

— 5 (18) Maiŭ.

O nouă bancă românéscă în Şomcuta mare. Dilele acestea am publicat un călduros apel, în care se aduce la cunoscinţa publicului nostru, că Românii chiorenĭ au hotărît sĕ înfiinţeze şi ei o bancă, care se va numi „Chiorana" şi îşĭ va avé sediul în Şomcuta mare. Banca e proiectată a se înfiinţa cu un capital social de 100,000 corónе, dér decă s'ar puté subscrie un capital mai mare, capitalul social se va urca la 200,000 cor. Era în adevĕr, o mare lipsă de-asemenea bancă în Chior, căcĭ poporul român din acele părţĭ adĭ este necesitat a alerga în casurĭ de trebuinţă la băncĭ strĕine şi în locurĭ depărtate, de unde contractările împrumuturilor se fac cu multe spese şi perdere de timp, mai adăugĕnd apoi şi şicanările, ce adese-orĭ trebue sĕ le îndure poporul nostru din partea acelor băncĭ neromâne. Noul institut se înfiinţéză între cele mai promiţĕtóre împrejurărĭ, fiind concentraţĭ în jurul lui numĕroşĭ bărbaţĭ românĭ cu esperienţă, probaţĭ şi cu cunoscinţe seriose în astfel de afacerĭ, aşa că — mai avĕnd în vedere şi centrul unui ţinut aprópe curat românesc, cum este Şomcuta mare, nimenea n'are sĕ se îndoéscă, că capitalul investit în acţiunĭ de-ale nouei băncĭ este asigurat şi promite a aduce róde frumóse. De aceea ar fi de dorit, ca apelul publicat de iniţiatorii acestei salutare idei sĕ afle rĕsunetul dorit şi cât mai mai mulţĭ Românĭ sĕ sprijinéscă înfiinţarea proiectatului institut prin subscriere de acţiunĭ.

Serbarea italiano-română în Iaşĭ. In 28 Aprilie st. vechiŭ s'a făcut în Iaşĭ *serbarea italiano-română*. Serbarea s'a deschis cu marşul regal italian esecutat de-o orchestră. A urmat apoi „Imnul studenţilor italienĭ" şi „Deşteptă-te Române" esecutat de corul d-lui T. Cerna. După acésta d-l State *Dragomir* recitéză cu foc nisce versurĭ de ocasiă, pe care le reproducem la alt loc al numĕrului nostru de adĭ, ér artistul *Borelli* recitéză oda „*I Rumeni a Roma*", scrisă de I. Barberis. D-l profesor Burada dela conservator, a fermecat publicul esecutând pe vióră câte-va cântece duióse şi mişcătóre. Serbarea s'a sfîrşit cu „*Marşul patriotic romàno-italian*", care a stêrnit un entusiasm de nedescris, fiind repetat de patru orĭ. Consulul italian, însoţit de preşedintele V. Brăescu, îşĭ face apariţia în sală la óra 9, în aplausele generale. La sfêrşitul serbărei d-sa a declarat, că va face un raport detailat guvernului din Roma asupra serbărei, felicitând călduros pe studenţi pentru frumósa lor pornire.

Procesiunea religiósă, ce se va ţiné mâne, Duminecă, în Bucurescĭ spre a mulţumi lui Dumnedeu pentru buna recoltă din anul acesta, va fi imposantă. Pe lângă societăţile, carĭ vor lua parte, cu drapelele lor, ministerul instrucţiunei publice a dat ordin, ca toţĭ elevii şcólelor primare sĕ fiă înşiraţĭ pe ambele trotuare ale căii Victoriei, în timpul trecerei cortegiului spre şosea. Ĕtă şi programa oficială: Intre órele 8 şi 9 diminéţa se va celebra sfânta liturghiă în biserica catedrală a sfintei metropolii a Ungro-Vlahiei, după care se va începe procesiunea. Plecarea va fi din curtea bisericei catedrale a sfintei metropolii la orele 9 de diminéţa. Convoiul va fi format astfel: 1) Credincioşii cu sfinte stégurĭ; 2) Preoţii cu sfinte icóne; 3) Corurile din capitală, intonând: „Christos a înviat..."; 4) Inalt Prea Sfinţitul metropolit, însoţit de PP. SS. archierei, preoţĭ şi diaconĭ; 5) Credincioşii creştinĭ. Tóte clopotele bisericelor din capitală vor suna în timpul procesiunei. Convoiul va străbate

---

„Nouĕ buţĭ ei mi-au golit
„Şi nimic nu mi-au plătit."
Impĕratul se punea,
Şi pe ea o întreba:
„Ce voinicĭ sunt aceştia?"
„ — Unul bate 'n căruntețe
„Cu trei nodurĭ pe musteţe,
„Unu 'ncheagă
„Barbă négra,
„Unu 'nfiră mustăcióră
„Alb, frumos ca o fecióră.
„Ei trei au prins trei păreţĭ,
„De frică nicĭ sĕ nu-i vedĭ."
Impĕratul audea
Şi din gură-aşa dicea:
„Ei, Agniţă dumniata,
„Dute-mi-ţĭ la casa ta
„Şi le dă vin marmaziu
„Cules tómna mai târziu,
„Mestecat şi cu rachiu,
„Că-al de bate 'n căruntețe,
„Cu trei nodurĭ pe musteţe,
„E bĕtrânul de Novac,
„Mult aş da eu pe al sĕu veac;
„Cel-ce 'ncheagă
„Barbă négră
„E nepotul lui Iovită;
„Cel-ce 'nfiră mustăcióră
„Şi-i frumos ca o fecióră,
„E feciorul lui Gruiţă.
„Până tu vin lor li-i da,
„Eu poteră-oi ridica
„Şi pe ei îi voiŭ lega,
„Banii tu ţi-i căpĕta."
Agniţa acas' pleca,
Dac' acasă ajungea,
Le da tot vin marmaziu,
Cules tómna mai târdiu,
Mestecat şi cu rachiu.
Tot îmĭ beau, atâta beau,
Până bine se 'mbetau
Şi pe scaune se trânteau
Şi de loc că adormiau.
Impĕratul se punea,
Mulţĭ Turcĭ, că îmĭ ridica,
Tot birtul îl ocolia,
Dér nime nu cuteza
In lăuntru-a se băga,
Pe Novăcescĭ de-ai lega.
Se vorbia, tot se vorbia,
Până unul se afla,
Un Turculeţ
Cam îndrăsneţ;
El în birt că se băga
Şi pe Gruia îl lega,
Gruia-odată se 'ntindea
Şi din gură îmĭ căsca,
Tóte ştrengurĭ se rupea
Şi pe Turc că îl lovia,
Mort la pămĕnt jos cădea.
Gruia că se pomenia,
Pre lângă el se uita
Şi din gură-aşa dicea:
„Cât de greu am adormit,
„Păiangeni m'au ocolit!"
Pe ferĕstră se uita,
Mulţimea de Turcĭ vedea
Şi nimic el nu dicea,
Săbióra îşĭ trăgea,
Afară el îmĭ ieşia,
Intre Turcĭ se slobodia,
Pe toţĭ Turcii-i dumica,
Pe toţĭ Turciĭ îi tăia.
In birt apoi se 'ntorcea
Şi din gură aşa striga:
„Ei, tu taică, taic' Novace,
„Şi tu vere al meu frate,
„Sculaţi-vĕ sĕ vedeţĭ,
„Că, dĕu, voi decând durmiţĭ
„Eu mult grâu am secerat
„Şi greu lucru am lucrat,
„Acuma sĕ-l trăerăm,
„Lucrul nostru sĕ-l gătăm."
Novac mi-se pomenia,
Pe ferĕstră se uita
Şi pe Turcĭ morţĭ îi vedea,
Pe Gruia îl săruta
Şi afară îmĭ ieşa,
Pe Turcĭ ei îi purecau,
Multă blagă astrîngeau,
In desagĭ că mi-o băgau
P'ângă ei o încingeau.
Pe Agniţa o chemau
Şi aşa ei îi grăiau:
„Ei, Agniţă
„Cârcĭmăriţă,
„Vină sĕ ne socotim,
„Banii ţie sĕ-ţĭ plătim."
Agniţa deloc venia,
Novac sabia trăgea
Şi capul ei îi tăia,
Aşa ei că îi plătia.
Sus pe cai se aruncau,
Către casă ei plecau,
Plecau cu toţĭ tot cântând
Şi cu banii sdrăncănind.

strada Carol și calea Victoriei până la șoséua Kiseleff, rondul I, unde se vor face rugăciunĭ de mulțumire către Dumnedeu pentru nădejdea ce avem, că anul acesta vom avé o recoltă bună.

Instalare de protopop. Mâne, Duminecă în 20 Maiŭ n., se va face în Buziaș (Bănat) instalarea noului protopop, d-l Ioan Pepa. Programa festivităților e forte bogată. Din ea vedem, că noul protopop, care va sosi la Buziaș însoțit de protopopul instalator Dr. G. Popovicĭ din Lugoș, vor fi întêmpinațĭ în cale la Sinersig de un frumos banderiu de călărețĭ și cu un discurs de bineventare al adm. protopopesc A. Drăgan. La sosirea în Buziaș salve de trésсurĭ, musica instrumentală, apoi împrejurul stradelor formând spalir: societatea pompierilor, societatea militară (veterinarĭ), societatea veterinară română, școlarii românĭ din loc și vecinătate, lângă crucea din fața bisericei întêmpinarea prin reuniunea de cântărĭ a plugarilor rom. din Hodoș, bineventarea prin parochul local, Reuniunea de cântărĭ intonéză „Mulțĭ anĭ“ și se dau salve de trésсurĭ. Urméză serviciul divin în biserică, după liturgiă presentarea deputațiunilor, banchet, ér séra concert și după aceea joc. — Face onóre Românilor din Buziaș și jur modul, cum sciu sĕ onoreze sosirea între ei a noului lor părinte sufletesc. Dorim sĕ fiă acesta începutul unui viitor bun și înfloritor pentru parochia și tractul Buziașului.

Bibliotecĭ poporale. Intre despărțĕmintele Asociațiunei, carĭ au început sĕ desfășure activitate pe terenul înființărei de agenturĭ și bibliotecĭ poporale, se află și despărțĕmêntul *Oșorheiului*, (Têrgu-Mureșului), care a hotărît încă în adunarea de astă-iérnă a înființa trei agenturĭ și trei bibliotecĭ. Pentru mai grabnica ajungere a scopului, Comitetul central al Asociațiunei a și dăruit acestui despărțĕmênt opt cărțĭ în câte 3 esemplare. — Despărțĕmêntul *Bocșa*, care cu mult zel tinde la desfășurarea unei acțiunĭ sistematice în sînul poporului, mai ales prin ținerea de conferențe publice în materii practice, a înființat până acum patru bibliotecĭ poporale. — Despărțĕmêntul *Abrud-Câmpenĭ* a luat și el mĕsurĭ pentru înființarea de bibliotecĭ poporale și agenturĭ.

Pentru masa studenților românĭ din Brașov au mai intrat:

Dela d-l *Ig. Mircea* (*Cața*) colectațĭ dela mai mulțĭ ***192 cor. 60 banĭ.*** — D-l Elie Popoviciŭ, paroch gr. or. în Sebeșel, lângă Orăștiă ***10 corône.***

Priméscă marinimoșii donatorĭ cele mai vii mulțămite. — *Direcțiunea școlelor.*

O mare moșiă în mână românéscă. Marea moșiă a lui Velicska dela *Bobâlna*, pe care o cumpĕrase Adolf Hirsch, — a ajuns acum în mânĭ românescĭ, spune „Bunul Econom“. D-na Ana *Adamovicĭ* din Abrud a cumpĕrat'o dilele astea dela Hirsch, cu *160,000 fl.*

Nou advocat român. D-l Dr. *Livius Tămășdan* a depus dilele trecute censura advocațială în Budapesta cu frumos succes. După cum aflăm, d-sa își va deschide cancelaria advocațială în Arad.

Strĕinii și România. In 1899 au întrat în România de tot 51.000 de lucrătorĭ strĕinĭ. In anul acesta au întrat până la 1 Aprilie (în 3 lunĭ, carĭ nu-'s cele mai în dricul lucrului) deja 19.000 lucrătorĭ strĕinĭ, mai ales Ungurĭ-sĕcui, și Bulgarĭ, mai puținĭ Italieni și Grecĭ. — Ce va fi la vară?

Cununiă. D-l *George I. Garoiu*, comerciant în Zêrnescĭ, și d-ra *Efrosina Br. Tipeiŭ* se vor cununa Duminecă, în 14 (27) Maiŭ c. în biserica S-lui Nicolae din Zêrnescĭ. — Fiă în ceas cu noroc!

Omor în massă. Din *Stockholm* vine scirea despre un teribil omor în massă, sĕvêrșit pe vaporul „Principele Carol“, care plecase alaltăerĭ séra din Arbog la Stockholm. Când vaporul a ajuns la amiadĭ în Quicksimd, un călĕtor a descărcat glónte de revolver în toțĭ, pe care-'i întêlnia. Mai târdiu el folosi pumnal și cuțit. Pe căpitanul vaporului l'a străpuns c'un pumnal, pe o femeiă de asemenea. Un copil a căpĕtat o împunsătură de cuțit. A întrat apoi în sala de fumat și aicĭ împușcă pe unul din călĕtorii, carĭ jucau cărțĭ. In urmă sosi vaporul „Köping“ al cărui personal grăbì în ajutorul celor de pe vaporul „Principele Carol“. Matrosii aflară aicĭ *12 ómenĭ împușcațĭ*, dintre carĭ *7 au murit.* Ceilalțĭ călĕtorĭ erau închișĭ în cabinele lor. Numele ucigașului este Iohan *Nordlund*; în Aprilie scăpă din închisóre, unde ajunsese ca pedepsit pentru incendiare. El a fost arestat.

Fapta îngrozitóre a unui nebun. Din Roma se anunță, că marele arêndaș *Menci* Angiolo din Castioncello, a comis în nebunia lui o faptă ne mai pomenit de fiorósă. Intr'una din nopțile trecute s'a sculat din pat, luà o secure, întrà cu ea în odaia de durmit și omorî mai întâiŭ pe nevastă-sa, apoi pe trei copiiĭ ai sĕi și pe doi unchĭ. Pe cei ucișĭ i-a aruncat în fântâna din curte. Dér prin acésta nu și-a săturat pofta de omor. Ne mai fiind ómenĭ în casă, s'a dus la grajd și a culcat la pămênt cu sĕcurea trei vacĭ și un catâr, apoi a dat foc grajdului. La vederea focului s'au alarmat vecinii. Nebunul însĕ armat cu o pușcă, a descărcat glónțe în toțĭ, carĭ cutezau sĕ se apropie de el. Pe doi vecinĭ i-a omorît, unuia i-a pușcat ochii și pe alțĭ trei i-a rănit. In fine fugi în cimitir, unde îl aflară a doua di durmind liniștit. Nenorocitul a fost prins, dér nicĭ un cuvênt n'a putut fi scos din gura lui.

Urmările credinței în farmece. In comuna Peteny, comitatul Pojonului, s'a întêmplat, că soția lui Pavel Țibulea a dat acestuia sĕ bea un fel de beutură pregătită de o țigancă, care dicea, că beutura ei are putere de-a întineri. Omul, după-ce luà beutura, se învenină și murì, ér țiganca, care pentru minunata ei doftoriă primise 100 cor., a fost arestată. De-asemenea s'a arestat și soția rĕposatului.

Numai câteva dile mai sunt până va urma tragerea la sorțĭ a câștigurilor loteriei arangiate de Asociațiune în folosul *Casci naționale*, și mulțĭ, forte mulțĭ Românĭ, chiar și de cei cu dare de mână, nu și-au cumpărat încă nicĭ măcar un los de acestea. Ni-ar venì cu greu a crede, că din nepăsare, orĭ din neinteresare față de causele nóstre culturale românescĭ, ci dór din uitare. Atragem decĭ atențiunea tuturor, că *până la Ispas* (31 Maiu, diua sorțirii) abia mai sunt câteva dile; sĕ grăbéscă decĭ fiă-cine a-șĭ procura barem câte-un los de acestea, cu atât mai vêrtos, că pe lângă șansele de a-șĭ recăpĕta banii póte înmiit, prin eventualele câștigurĭ, sprijinesce totodată o frumósă întreprindere culturală; care numai cinste va face neamului românesc. ***Un los*** după cum se scie ***costă 1 corónă.*** Losurĭ se mai capĕtă la biroul Asociațiunei în Sibiiu și eventual încă la câteva băncĭ și librării românescĭ.

De necredut. Mii de mulțumirĭ și scrisorĭ de recunoscință constată, că fluidul Elsa de Feller s'a dovedit ca cel mai bun la diferite bóle, chiar și la acelea unde alte medicamente nu vindecă. Cu deosebire vindecă frigurile, podagra, reuma, durerĭ de cap, piept și de dințĭ, junghiurĭ, durerĭ de stomac, de ochĭ etc. iute și sigur. 12 sticle 5 coróne franco. Singurul producent e Eugen V. Feller farmacist în Stubica Nr. 135. Comitatul Agram. La nicĭ o familiă sĕ nu lipséscă acest mijloc escelent esaminat de autoritatea sanitară, și aflat de cel mai bun mijloc, pe care orĭ-cine de-l folosesce odată, pentru efectul sĕu îl va folosi permanent. „Orb am fost deja, și numai „Fluidul Elsa“ de Feller mi-a salvat lumina ochilor — scrie Szücs Péter din Budapesta (Felsörakpart 9).

In cestiunea școlei rom. gr. or. din Bacĭfalu.

Totă lumea cultă recunósce astădĭ, însu-șĭ țĕranul se convinge tot mai mult, că numai cultura adevĕrată duce la fericire atât pe individ, cât și popórele. De aci, și nisuințele poporului nostru pentru înaintarea în cultură pe tóte ramurile vieții și în tóte modurile.

Școla este cea mai însemnată instituțiune, ce un popor o póte avé. Școla are menirea a deștepta mintea elevului, ca în urmă sĕ pótă cunósce temeinic tot ce-l încunjură, sĕ-șĭ priméscă idei lămurite asupra esistenței sale, ca om — făptură Dumnedeéscă; mai în urmă sĕ-șĭ cunóscă în viéța sa drepturile și datorințele ca creștin și cive, în fine ca membru al familiei, comunei sale și al națiunei. In deosebĭ, apoi acéstă instituțiune frumósă, școla, desvóltă în elevĭ dorințele și aplecările spre tot ce e bun, drept, frumos și folositor, scie în urmă a apreția fapta cea bună — *caritatea*; pe care străbunii noștri o sciau apreția cu tótă curățenia evlaviei.

Fără îndoială, sunt multe trebuințele, a căror îngrijire cade în sarcina poporului parochian.

Astădĭ avem sĕ reparăm multe greșelĭ din trecut și sĕ astupăm multe lacune, ca sĕ putem sĕ ne achităm cu demnitate de datorințele, ce avem față de biserică și școlă.

Considerând asupra acestora, noi, fiiĭ poporului, parochienĭ, carĭ suntem după darul lui Dumnedeu în numĕr prea frumos, în condițiunĭ destul de frumóse, situațĭ prin tóte părțile lumei, astădĭ nu facem aprópe nimic pentru biserica și școla nóstră, din locul nostru natal; am uitat cu totul de numele părinților noștri, carĭ ni-au dat viéță, învĕțându-ne moralul.

In vara anului 1899 s'a scris o broșură intitulată: „Situațiunea școlei române ortodoxe orient. din Bacĭfalu (Săcele), protopresbiteratul Brașovului“; s'a trimes la fiă-care fiiu al acestei parochii. In acea broșură s'a descris și esplicat necesitatea imperativă, cu deosebire de a-se forma un fond, din care cu timpul sĕ se pótă susținé învĕțămêntul poporal din acéstă comună.

Cu Ianuarie 1900 s'a publicat într'o broșură: „Recensemêntul parochienilor românĭ ortodocșĭ or. din Bacĭfalu (Săcele)“, în care s'a arătat, că din anul 1875, când numĕrul familiilor era de 191, până adĭ acest numĕr s'a redus la 186. Ba după mărturisirea unui conlocuitor maghiar, familiile române erau înainte în numĕr de 300, mai multe ca cele maghiare. Va sĕ dică diferența între trecut și present e forte mare și nefavorabilă pentru noi.

Aceste broșurĭ s'au împărțit, după putință, aprópe la fiă-care fiiu al poporului, carĭ sunt parochienĭ ai acestei parochii. Până acum însĕ toțĭ tăcem!

Acum situațiunea ia altă formă, în ceea-ce privesce învĕțămêntul; angajațĭ erau până acum doi învĕțătorĭ cu salarul de 700 fl. v. a., computându-se cuincuenalele, conform legei din 1893 art. XVI; și anume: într'o adunare de popor, ținută în 22 Febr. a. c. în edificiul școlei, parochienii din Bacĭfalu (Săcele) au cerut cu tótă stăruința *reducerea unui post de învĕțător*; tot-odată recercând pe onor. comitet parochial, ca într'o ședință estraordinară sĕ formuleze un proiect de resoluțiune, prin care sĕ se ia ca conclus: reducerea a unui post de învĕțător.

Comitetul parochial, în ședința sa ținută la 27 Februarie a. c. a și formulat un proiect luând conclus asupra afacerei de importanță; ér sinodul parochial estraordinar ținut la 5 Martie a. c. *a aprobat acel conclus.*

Am venit și în ceasul al un-spredecelea, ca lumea sĕ scie și sĕ cunóscă pe cei ce pun umĕr la umĕr ca sĕ facă ceva.

Bacĭfalu, Maiŭ 1900.

Toma Frateșĭ,
paroch.

Adunăre de învĕțătorĭ.

Din Chior, 10 Maiŭ 1900.

Onorată Redacțiune! Am luat parte la adunarea de primăvară a Reuniunei filiale învĕțătorilor din tractele Șomcutei și Mireșului mare, care s'a ținut la 6 Maiŭ n. c. în comuna Lucacescĭ, fiind tot atuncĭ și esamenul la școla confesională. Au presidat la esamen șeful acelui tract, M. On. D-n Ioan Nistor; ér la adunarea reuniunei învĕțătorilor M. On. D-n Ioan Serbu protopopul tractului Șomcutei-marĭ ca președ. al acestei reuniunĭ filiale.

Vorbirile acestor doi șefĭ au fost o adevĕrată instrucțiă învĕțătorilor și poporului adunat în mare numĕr; dér o instrucțiune adevĕrat părintéscă și evangelică, despre datorințele, ce le au învĕțătorii și părinții față cu instruarea și crescerea tinerimei pe basele religiunei și ale moralului.

Dintre preoțime, durere, abia au luat parte D-nii Vasiliu Mureșian, preotul locului și Ioan Coza, preot în Pribilescĭ. Trebue sĕ ne scótă din tótă reserva indiferentismul cel mare al unor preoțĭ dela noi, când e vorba de orĭ-ce întreprinderĭ românescĭ, fiă acelea culturale, bisericescĭ, economice etc. Onóre fiă tuturor acelora, carĭ grăbesc acolo, unde datorĭ sunt sĕ mérgă, ér față de cei indiferențĭ vom căuta acul pentru a-le cóse cojocul.

Esamenul d-lui învĕțător A. Belu cu tinerimea încredințată lui a fost declarat de bun. Copiiĭ mai diligențĭ în frecuentarea școlei și învĕțare au fost premiațĭ cu banĭ, cărțĭ de rugăciunĭ și nisce iconițe frumóse.

După esamen au urmat agendele reuniunei cetindu-se prin notarul ei d-l Stefan Pop învĕț. în Posta, un raport îmbucurător din care am aflat, că reuniunea progreséză și înfloresce în tóte afacerile ei. Tot neobositul și harnicul notar a cetit o disertațiă prelucrată cu multă cunoscință de causă, despre relațiunile dintre preot și învĕțător, încât privesce chiămarea acestora ca factorii luminătorĭ ai poporului. Atât a fost de bine lucrată acéstă disertațiă, încât s'a esprimat dorința, ca sĕ se tipăréscă când reuniunea va dispune de mijlóce. Am uitat sĕ spun, că tuturor acestora li-a premers s. liturghiă oficiată prin cei doi șefĭ protopopĭ

Doine și strigăturĭ poporale.

Părăuț cu apă rece
Pe la pórta mândrei trece
Dare-ar Dumnedeu sĕ sece,
Sĕ rĕmâie numai tina
Sĕ mĕ iubesc cu vecina;
Vecina de-a treia casă
Se mărită și mĕ lasă,
Se mărită vecina
Și rĕmâne grădina,
Grădina plină de florĭ
Tot cu prune și bujorĭ.

Vai de mine, vai și vai,
Dómne la multe mĕ dai,
Da la una tot-déuna
Séra când rĕsare luna;
Rĕsai lună și te sue
Și mai fi badii soțiă
Numai păn' la Orăștiă.
Dela Orăștie 'n jos
Pajiște și loc frumos,
Du-te, badeo, sănĕtos,
Du-te, badeo, cât codru
Și stăi unde-o sta Oltu.
Unde Oltu se ivesce
Stăi, badeo, și odihnesce
Și calul ți-l potcovesce;
Cu potcóve de oțĕl
Cu cuie de florĭ de mĕr,
Cu potcóve de aramă,
Cu cuie de florĭ de tómnă.

Mândruțo, de dorul tĕu,
Ș'aséră-am trecut prin tĕu,
Și deséră ér' oiŭ trece
De-ar fi tĕul cât de rece;
Dér mumăta-i gură rea
Și mĕ ia cu mătura
Și mĕ trece ulița,
Ulița dela mândra.

Fóie verde ismă crétă
Mĕ sculai de diminéță,
Pe negură și pe céță;
Luai cofele 'ntr'o mână
Mĕ dusei la o fântână,
La fântână pe hudiță
Mĕ 'ntêlnii cu-a mea mândruță;
Eu pusei cofele jos
Și mi-o întrebai frumos,
Ce-țĭ e mândro, ce-țĭ e dĕu
De-țĭ-e fața ca céra
Și inima ca para.

Draos, 1900. **N. Iosif.**

şi preotul locului, la care a cântat corul învĕţătorilor.

Incheiarea s'a făcut prin rugăciune şi érăşĭ vorbirĭ tot aşa potrivite ca la început. A urmat apoi prândul la casa învĕţătorului, unde şirul toastelor l'a început Ioan Serbu, pentru sănĕtatea Escel. Sale episcopului diecesan. După aceea s'au rostit mai multe toaste prin I. Nistor, Vas. Murĕşian, I. Coza, Eliă Pop, I. Belbe, St. Pop ş. a., pentru şefii tractelor, învĕţătorime, biroul reun. gen., preoţime, popor etc. Adunarea de tómnă s'a hotărît a se ţiné în diua d. S. Dumitru şi în comuna Varaiŭ.

P.

O revedere între colegĭ.

Dăm loc următorei scrisorĭ, ce o adreséză d-l învĕţător dirigent Visarion Bica din Şinca nouă colegilor sĕi de preparandiă de odinióră:

Iubiţĭ colegĭ! A trecut un interval de cincĭ anĭ de dile, de când am părăsit cu toţii băncile şcólei, păşind în viaţa practică ca luminătorĭ ai poporului român. Ne-am împărştiat cu toţii în ţéra întrégă ca şi apostolii lui Christos, despărţindu-ne de părinţĭ şi rudenii, conduşĭ fiind numai şi numai de simţĕmêntul nobil de a ne pune în praxă cunoscinţele, ce le-am câştigat în Seminarul nostru Andreian din Sibiiu, şi astfel a forma din mlădiţele poporului român ómenĭ religioşĭ moralĭ.

Se póte, că unii dintre colegĭ vor fi stând în corespondenţă, alţii se vor fi întêlnid în conferenţe învĕţătorescĭ, însĕ ideia nóstră de a ne revedé în Sibiiu, e cu mult mai sublimă, pentru-că aicĭ ne vom vedé toţĭ aceia, carĭ am petrecut trei anĭ de dile la olaltă. Vom duce cu noi tot ce am esperiat atât în şcólă, cât şi afară de şcólă, vom puté sĕ ne dăm sémă atât de avantagiile, cât şi de scăderile în învĕţămênt. Vom puté sĕ convenim cu mult iubiţii noştri profesorĭ, cărora avem se mulţămim tot ce scim.

Pe lângă asta, diua de 16 Iunie st. v. este de mare însemnătate pentru noi Românii greco orientalĭ. In diua acésta în fiă-care an elevii seminarului se duc cu o cunună la mormêntul marelui Andreiu în Rĕşinar. Vom puté lua şi noi parte, depunênd tributul de veneraţiune pe mormêntul acestui mare archiereu român. Deóre-ce până acum s'au hotărît mai multe revederĭ ale antecesorilor noştri, însĕ nicĭ una n'a fost dusă în îndeplinire, ci au rĕmas numai teoriă, cred a fi lucrul cel mai consult, ca noi sĕ luăm iniţiativa, şi sĕ dăm esemplu urmaşilor noştri ca şi ei sĕ ne urmeze. Cel dintâiu, care s'a interesat pentru revedere, este iubitul coleg Ioan Popa, care încă de prin Ianuarie a. c. a trimis un apel bine compus pe la toţĭ colegii, pe care şi eu l'am subscris.

Iubiţĭ colegĭ! Décă voiţĭ sĕ rĕmâneţĭ credincioşĭ idealului, veniţĭ sĕ ne revedem. Cei căsĕtoriţĭ ar fi de dorit sĕ vină, dĕcă se póte, cu soţiile lor.

Este sciut din psihologiă, că décă te cugeţĭ la o persónă, îţĭ vine în memoriă şi modul cum ai petrecut cu acea persónă şi acésta se întêmplă pe basa reproducerii ideilor. Nu pot se nu amintesc aicĭ câte-va trăsăturĭ generale din cei trei ani de pedagogiă. — Pe anul prim pedagogiă, după ce am făcut cunoscinţă unii cu alţii, s'au format trei partide şi anume; braşovenii, brădenii şi mărginenii (după cum le diceam noi), sub acestĭ din urmă se înţeleg toţĭ acei colegĭ, carĭ au venit dela gimnasii streine. In tot decursul anului s'au întêmplat mai multe dispute scientifice între cele trei partide, dintre carĭ în urma urmelor braşovenii au eşit învingĕtorĭ, mulţămită gimnasiului din Braşov. In anul acesta am înfiinţat o bancă, din venitul căreia ne-am fotografat pe anul al III-lea.

Pe anul al II-lea cele trei partide s'au contopit într'una, era decĭ unitate şi în anul acesta au fost mai puţine dispute. Vine însĕ anul al III-lea, aicĭ începe a şi forma fie-care caracterul sĕu pentru viitor. Din anul acesta s'au format din nou două partide şi anume: liberalĭ şi coservatorĭ, conducĕtorul liberalilor era Ioan Popa, ér conducĕtorul conservatorilor era Matei Matei. Imĭ aduc aminte, ce dispute înflăcărărate se iscau între cele două partide, încât se aducea lucrul şi înaintea d-lor profesorĭ, carĭ apoi constatau adevĕrul şi fără ca sĕ părtinesc, aprópe tot-déuna partida liberală triumfa, deşi acésta era cu mult mai mică ca cealaltă.

Liberalii erau de părere, că învĕţătorul sĕ cetéscă cât se póte de mult, atât foi cât şi cărţĭ pedagogice, sĕ stea în curent cu mişcarea pedagogică, sĕ se pregătéscă înainte de propunere, — acésta în şcólă. Afară de şcólă se înfiinţeze bibliotecĭ şcolare, corurĭ bisericescĭ şi sĕ ia parte la serate teatrale.

Părerea conservatorilor era de a-şĭ vedé de economiă în órele libere şi a nu se interesa, decât numai de şcólă şi de ce pot trage folos. Va sĕ dică liberalii erau idealiştĭ, pe când conservatorii erau materialiştĭ. Esemplul acesta l'am adus numai ca sĕ pótă vedé ţinuta liberalilor şi a conservatorilor noştri din seminar.

Din frecările, ce s'au întêmplat între cele două partide, am învĕţat forte mult cu toţii. Acésta s'a putut vedé în cei cincĭ anĭ din urmă în conferenţele învĕţătorescĭ, unde s'au deschis dispute înflăcărate vorbind tot mai mulţĭ învĕţătorĭ şi ast-fel devenind conferenţele tot mai interesante. Ba ce e mai mult, nu este fóiă românéscă, care sĕ nu ne vestéscă aprópe din tóte ţinuturile locuite de Românĭ, despre petrecerĭ, producţiunĭ, corurĭ, unde de regulă învĕţătorii sunt conducĕtorĭ. Ca un succes al liberalilor este în seminar uniforma. Făcusem mai multe petiţiunĭ la Prea Ven. Consistor Archidiecesan, ca pedagogĭ ai an. III-lea; în cele din urmă ne concese, dér fară chipiu. Noi însĕ fără chipiu n'am primit, şi ast-fel n'am avut fericirea sĕ purtăm noi uniforma întâiu, dér suntem mândri, că totuşĭ acuma s'a conces şi încă cu chipiu. Multă distriacţiă ne făcea colegul Emanuil Suciu cu fóia sa umoristică, care apărea în fie-care sĕptĕmână.

Décă rĕspundea cine-va în órele de studiu vre-o prostiă, era îndus în fóiă, de asemenea erau înduşĭ toţĭ aceia, carĭ nu se purtau cuviincios la masă. In cronică totdéuna erau înduşĭ colegii George şi Cerbu.

De încheiere mai dic odată: la revedere în Sibiiu! Salutare tuturor.

Şinca nouă, 1 Maiu 1900.

Visarion Bica,
înv. dirigent.

Convocare.

Adunarea generală a *reuniunei învĕţătorilor românĭ gr. cat. din jurul Gherlei* se va ţiné în comuna Ciocman în *12 şi 13 Iunie n. c.*, la care prin acésta se invită toţĭ membrii reuniunei.

Dela comitetul central al reuniunei învĕţătorilor gr. cat, din jurul Gherlei.

Gherla, la 16 Maiu st. n. 1900.

Ioan Papiu, preşedinte. **Dionisiu Vajda**, secretar.

ULTIME SCIRI.

Viena, 18 Maiŭ. In şedinţa de adĭ a „Reichsrath"-ului Cehii au continuat obstrucţiunea.

Roma, 18 Maiŭ. Agenţia „Stefani" anunţă, că regele Umberto a iscălit decretul pentru *disolvarea parlamentului*. Nouele alegerĭ sunt fixate pe 3 Iunie, balotagiile pe 10 Iunie şi deschiderea nouei camere pe 16 Iunie.

Londra, 18 Maiŭ. Din *Lourenzo-Marquez* se vestesce, că preşedintele Krüger are de gând sĕ părăséscă Pretoria. Se plănuesce strămutarea guvernului în Lydenburg.

New-York, 18 Maiŭ. Primarul şi numeroşĭ consilierĭ au primit adĭ deputaţiunea bură la primăriă. Aicĭ s'au ţinut vorbirĭ. Membrul deputaţiunei *Wessels* a dis: „Nu vĕ rugăm, sĕ vĕ luptaţĭ pentru noi, ci sĕ strigaţĭ Angliei: *stai şi te gândesce.*

NECROLOG. — **Amalia Ciocan n. Piciŭ**, după lungĭ şi grele suferinţe a rĕposat în 13 Maiŭ n. c. la Năsĕud în anul al 40-lea al vieţii şi al 18-lea al căsĕtoriei. O jălesce soţul sĕu Ioan Ciocan profesor de universitate şi deputat dietal, Leon Piciŭ conducĕtor la cartea funduară cu soţia sa Maria ca părinţĭ, şi alte rudenii.

— **Aurelia Vasvari n. Mircea**, tînĕra soţiă a d-lui preot Victor Vaşvari din Bogdand (Sĕlagiu) a rĕposat în 16 Maiŭ n. în etate abia de 19 anĭ şi al treilea al căsĕtoriei. O jălesce întristatul soţ cu fiiul sĕu Victor-Alesandru; Ales. Mircea şi soţia sa Florea născ. Simonca ca părinţĭ; Augustin, Alesandru, Andreiŭ şi Valeria Mircea ca fraţĭ şi soră; Ioan Vaşvari şi soţia Ana n. Hossu ca socri, apoi numeroşĭ cumnaţĭ şi cumnate.

— **Rosalia Batinaş** din comuna Nima, lângă Gherla, după lungĭ suferinţe a rĕposat în 16 Maiŭ n. c. în etate de 21 anĭ. O jălesc întristaţii părinţĭ Ioan Batinaş şi Maria n. Pop; vĕd. Palimetti Gaşia ca mamă bĕtrână, mai mulţĭ verĭ, unchĭ şi mătuşe.

Fiă le ţĕrêna uşóră!

Producţiune în Draos.

— 30 Aprilie v. 1900.

În 23 Aprilie v. diua de sf. George, tinerimea română din Draos în frunte cu învĕţătorul Ioan Dumitrescu şi ajutorat în ceea-ce privesce arangiarea şi de unii membri din comitetul parochial, a dat o producţiune teatrală-declamatorică împreunată cu joc.

Programul producţiunei din 6 puncte a fost esecutat cu un succes neaşteptat. Public a fost atât din loc, cât şi din satele învecinate, încât sala şcólei era ticsită, ba unii fură siliţĭ a asculta numai din ambitul şcólei.

Punct. 1: „Despre vinul de póme", dialog de Ioan P. Reteganul, a fost predat de Nic. Isvan şi George Hêlmu.

Punct. 2: „Rusaliile", vodevil de Vas. Alexandri, predat de Anisia A. Bucur, ca Susana; Nic. Iosif, ca Tóder Buimăcilă; I. Dumitrescu, ca Galuscus; Nică din Deal ca Resvrătescu subprefect; Stan G. Hêlmu, ca Veveriţă; Stan Hêlmu ca George al Saftei; Ana Bucur ca Catrina şi Olimpia Bucur ca Safta, toţĭ şi-au predat rolurile bine, dér Susana prin cântările ce-au obvenit în rolul ei, ne-a delectat forte; asemenea Galuscus, atât prin vorbire, cât şi îmbrăcăminte a produs mult haz.

Punct. 3: „Dormĭ în pace", poesiă de Al. Vlăhuţă, declamată de Nic. Iosif.

Punct. 4: „Despre lux", dialog de I. P. Reteganul, predat de Ana G. Bucur şi Mariţa Hêlmu; în acest dialog se arată câtă daună aduce luxul femeilor române.

Punct. 5; „Otrava de hârciog", comediă într'un act de Ant. Pop, predată de Ana Nic. Iosif, ca maistoriţă şi Aron Iosif ca Nuţu ucenic; au predat'o admirabil şi au fost sgomotos aplaudaţĭ.

Punct. 6: „Şaua şi ţiganul", anecdotă de T. Speranţă, declamată de Ioan Aron Iosif, care si acum, ca şi la prima producţiune, ce s'a dat în Draos, a delectat mult publicul, prin predarea comică.

La finea producţiunei s'au cântat de fete şi feciorĭ „Foiă verde de trifoiŭ" şi „Tricolorul", ambele au fost esecutate bine. In general producţiunea a reuşit peste aşteptare.

La sfîrşit D-l învĕţător prin o vorbire scurtă a mulţămit publicului pentru participare. In pausă s'a jucat „Căluşerul" de tinerii drăuşenĭ, apoi au urmat celelalte jocurĭ, carĭ au durât pănă diminéţa, când s'au depărtat mulţămiţĭ la ale sale.

Ca venit s'au incassat 53 coróne şi 90 banĭ, din carĭ subtrăgêndu-se spesele de 20 cor. 92 banĭ, a rĕmas venit curat 32 cor. 98 banĭ, carĭ s'au adaus la fondul corului. Suprasolvirĭ s'au primit dela d-nii: George Pop învĕţ. 1 cor. 20 banĭ, Ludovic Török not. cerc. 1 cor. 40 banĭ, Carol Herbert 40 banĭ şi Nic. Iosif 40 banĭ.

La înfrumseţarea binei au contribuit mult femeile române cu ţeseturile lor cele frumóse. Suprasolvenţilor şi celor ce şi-au dat ostenélă, se aduce mulţămită şi pe acéstă cale.

Un participant

Literatură.

In editura librăriei Ciurcu din Braşov a eşit de sub tipar „*Ţiganiada*, séu *Alexandria ai' Ţigănéscă.* O prea frumósă povestire în 12 părţĭ séu cântărĭ şi în vre-o 5000 de stichurĭ, *scrisă acum o sută de anĭ* de prea iscusitul *Ioan Budai Deleanu*, ér acum din nou scósă şi pe înţeles întocmită de *V. O.*" — Preţul unui esemplar 45 cr. séu 90 b. (plus 5 cr. porto.)

Cei-ce cunosc literatura română veche, vor înţelege însemnătatea acestei scrierĭ, care este de deosebit interes nu numai pentru cuprinsul sĕu hazliu, dér şi pentru limba uşóră poporală împodobită cu multe cuvinte din bĕtrânĭ, ce adĭ mai rar se aud. Autorul ei Ioan Budai Deleanul, fost odinióră şi profesor în Blaşiŭ, a trăit între anii 1770—1820 şi a fost unul dintre cei mai zeloşĭ, mai învĕţaţĭ şi talentaţĭ scriitorĭ românĭ dela sfêrşitul veacului al 18 lea şi începutul secl. al *19-lea.* Vom reproduce în viitor unele părţĭ din acéstă interesantă scriere potrivită şi pentru bibliotecile poporale.

*

In legătură cu „Predicele pentru Duminecĭ şi Sĕrbătorĭ", de Dr. *Em. Elefterescu* a apărut de acelaşĭ autor şi partea a doua: **„*Predicĭ ocasionale şi funebrale*"**, care se estinde pe 220 pag. şi conţine 11 predicĭ pentru cununii, alte 13 predicĭ pentru diferite ocasiunĭ (la sânţirea de bisericĭ, la instalărĭ de parochĭ şi protopopĭ, la presentarea pentru prima óră a preotului înaintea credincioşilor; discurs la terminarea anului scolastic etc.) Predicĭ pentru înmormêntărĭ (la bărbaţĭ şi femei de diferite etăţĭ şi condiţiunĭ). Costă un esemplar *3 cor. 50 banĭ* trimis franco şi se pot procura dela Tipografia „A. Mureşianu" din Braşov.

*

„*Fetele casnice*", cor pentru trei şi patru vocĭ femeescĭ de Timoteiŭ *Popovicĭ.* Acéstă drăgălaşă composiţiă musicală se află de vêndare la d-nul autor în Sibiiu (seminarul archiedecesan), cum şi la Tipografia „A. Mureşianu" în Braşov. Preţul 15 cr. (plus 3 cr. porto).

Mulţămită publică.

Dumineca din 6 Maiu st. n., diua s-lui mucenic George, a fost o adevĕrată di de bucuriă pentru copiiĭ dela şcóla nóstră gr. cat. locală. In acéstă di s'au împărţit, ca şi în anul trecut, vestminte în preţ de 100 cor., precum şi articulĭ de mâncare în preţ de 10 cor. între elevii şcolarĭ din fundaţiunea generosului D-n *Ioan Vişia*, proprietar în Sibiiu. Distribuirea s'a făcut afară în cimiter la mormêntul decedaţilor părinţĭ ai meritatului D-n fundator. Au fost îmbrăcaţĭ cu totul 36 elevĭ şi eleve, ér articulĭ de mâncare am primit toţĭ pruncii de şcólă.

In numele şcolarilor împărtăşiţĭ, îmĭ ţin de cea mai plăcută datorinţă a esprima generoşilor binefăcĕtorĭ cea mai ferbinte mulţămită, rugând pe Dumnedeu, ca sĕ-i lungéscă firul vieţii pănă la adâncĭ bĕtrâneţe cu deplină sănĕtate.

Făgăraş, 8 Maiu n. 1900.

Andreiu Stroia,
învĕţ. gr. cat.

Starea sĕmĕnăturilor.

Suntem în luna Maiŭ, timpul când fiă-care econom caută cu nădejde şi îngrijire la resultatul muncei sale de pănă acum. Aruncat'a el, în tómnă şi în primăvară, cu bune nădejdĭ sĕmînţa în agrii sĕi şi cu inima strînsă a aşteptat sĕ soséscă vremea, când décă nu alta, bănui măcar sĕ pótă, ce are sĕ-i aducă anul acesta de muncă.

Fost'a dela Dumnedeu o iérnă destul de priinciósă sĕmĕnăturilor de tómnă, aprópe pretutindenĭ în ţéra nóstră ele au iernat bine, umedélă a avut pămêntul destulă şi nicĭ vênturĭ afară din cale recĭ, nicĭ alte calamităţĭ n'au adus, ca alte-orĭ, pagube şi neajunsurĭ. Primăvara s'a ivit, ce-i drept, cam târdior, şi clima rece iernatică din Martie şi începu-

tul lui Aprilie a împiedecat încât-va mersul înainte al lucrului la câmp; dér a dat Dumnedeu sĕ nu ţină prea mult, şi căldura, ce a venit de-odată cu sfîrşitul lui Aprilie şi începutul lui Maiŭ, a făcut cu putinţă lucrarea câmpului şi sĕmĕnatul, încât sĕ nu sufere prea mult desvoltarea la timp a primăverilor şi a plantelor de nutreţ artificial.

După raportele oficióse publicate de ministeriul unguresc de agricultură, în primul cuartal al lunei Maiŭ a fost timp ploios móle, care a făcut ca sĕmĕnăturile sĕ se desvólte frumos. Numai din 10—13 Maiŭ a urmat timp mai nefavorabil, care a împiedecat sĕmĕnăturile în desvoltare, ba în multe părţĭ bruma şi îngheţurile din 12 şi 13 Maiŭ au stricat plantelor mai fragede.

Dintre *sĕmĕnăturile de grâu*, cele mai din vreme stau mai bine, pe când cele intârdiate sunt rare şi n'au prea înfrăţit. Pentru aceste din urmă nu mai sunt speranţe de a înfrăţi. Sĕmĕnăturile de grâu stau bine peste tot în Ardeal, apoi în partea dréptă a Dunării şi în unghiul Tisa-Mureş.

Secara de tómnă nu prea e în stare bună; ea e rară şi gozósă şi s'a îndreptat numai puţin în timpul din urmă. In ţéra întrégă starea secărilor abia décă e mijlocie.

Orzul de primăvéră a înaintat binişor în urma ploilor dela începutul lui Maiŭ şi a timpului móle cald; cu tóte acestea rĕcéla dilelor din urmă i-a stricat în multe părţĭ.

Ovĕsul încă a îngălbenit pe alocurea din causa rĕcelii; peste tot însĕ el stă bine.

Rapiţa a fost fórte rĕu stricată de îngheţul din 12 şi 13. Peste tot dis, anul acesta recolta rapiţei e absolut inferióră celei din anii trecuţĭ. O pustiesc rĕu insectele.

Cucuruzul sĕmĕnat de vreme e frumos. I-au stricat şi lui în multe părţĭ frigul şi bruma şi stagnéză în desvoltare, cu tóte acestea este speranţă, că se va îndrepta în curênd şi va da o recoltă mijlocie.

Mult rĕu au făcut dilele recĭ din 12 şi 13 Maiŭ cu deosebire *viilor*, precum şi legumelor şi pomilor.

Cu tóte aceste însĕ sunt speranţe îndreptăţite, că anul acesta va da o recoltă destul de bună, mai ales, décă luna viitóre, când légă grâul, va fi favorabilă acestui soiŭ de spicóse, cel mai de căpetenia într'o ţéră agricolă, care şi esportéză.

*

In *România* sunt nădejdĭ frumóse de o bună recoltă. Foile de dincolo ne aduc scirea, că starea agricolă se arată în condiţiunĭ fórte bune. După scirile sosite la ministeriul român de agricultură, este aprópe sigur, că România va avé o recoltă îmbelşugată. Rapiţa, grâul, fructele, viile şi mai tóte ramurele producţiunei agricole, vor da o recoltă din cele mai bune.

După calculele făcute de ómenii competenţĭ, sĕ crede, că vor întra anul acesta în ţéră *60 de milióne* numai pentru rapiţă, şi că recolta celorlalte cereale, ca grâul, sĕcara, orzul, ovĕsul şi altele, vor da, ca esportaţiune şi consum, *350 milióne*. Adăugênd la acésta porumbul (cucuruzul) şi viile, se póte spera, că recolta acestui an sĕ ajungă la o valóre de o *jumĕtate miliard*, resultat, care ar întărì simţitor starea economică şi financiară a ţĕrii.

*

Ĕtă ce scrie „*Gazeta Săteanului*“ despre prospectele viitórei recolte din România:

...Că vor întra în ţéră multe decĭ de milióne de lei numai pe rapiţă şi încă şi mai multe numai pe grâu, lucrul adĭ se póte socoti sigur. In adevĕr:

Naveta ce se cultivă atât dincóce de Milcov, îşĭ are deja păstările ei numĕróse, pline de bóbe şi recoltatul ei se va face în a doua jumĕtate a lunei Maiŭ. Afară de intemperii marĭ, ca grindină, ploi continue la cócerea, strînsul şi treeratul ei, ea e cu totul scăpată.

Colza (rapiţa), încă mai plină de florĭ şi păstărĭ pe tulpinele ei, ce ating chiar înălţimea de 1 m. 80 în acest potrivit an pentru dênsa, va urma imediat navetei şi marile şi uleiósele ei bóbe, de se vor puté bine aduna, vor aduce adevĕrate bogăţii în ţéră.

Aceste plante uleióse, sunt de-o vegetaţiă aşa de bogată în pămênturile rodnice, arate adênc, sĕmĕnate potrivit cu maşinele şi unde apa n'a stat mult, încât cultura lor se va întinde mult pe viitor.

Căutarea lor a mers mereu crescênd, astfel, că sunt fericiţĭ producĕtorii, carĭ ascultând şi poveţele nóstre, nu le-au vêndut speculanţilor cu preţurĭ fixate dinainte şi condiţiunĭ fórte ingenióse pentru cei ce le cumpĕrau, dând micĭ arvune.

Şi am resistat nevoilor şi tentaţiunilor, atâţĭ producĕtorĭ, încât în curênd numĕroşii cumpĕrătorĭ se vor presenta, la recoltare, cu alte preţurĭ şi fără a mai cere atâtea condiţiunĭ. Ba, probabil, alte cererĭ nouĕ vor sosi pentru colzele şi navetele românescĭ, asupra cărora sunt îndreptate tóte nădejdile ţĕrilor, ce au atâta nevoiă de acéstă marfă, pe care mila lui Dumnedeu ni-a dat'o, în acest an, cu atâta îmbelşugare.

Grâul sĕmĕnat cu îngrijire în pămênturĭ bune, nicĭ prea de vreme, nicĭ prea târdiu, va da în atâtea regiunĭ maximul recoltei. Şi décă ploile continue din unele regiunĭ vor produce căderea celor mai desvoltate, rĕul nu va fi aşa de mare şi în orĭ-ce cas, nu la tóte holdele. Rugina, ce a început a-se ivi, nu va face pagube însemnate, cum e vegetaţia de mare. Mălura nu va transforma bobul grâului în acel puturos praf, décă sĕmênţa s'a sulfatat (dat cu apă, în care s'a topit piatră vênătă) consciinţios.

Cu *sĕcara* e tot ca şi cu grâul. Firesce, că, în general recolta sĕcarei va fi mult mai mică la pogon, ca a grâului, pentru cuvêntul, că ei i-se dă de obicĭnuit cele mai rele pămênturĭ, cea mai prostă cultură şi se sémĕnă târdiu.

Orzoicele, órzele şi ovĕsurile presintă fórte deosebite înfăţişărĭ. Décă pămênturile au fost mai bune, décă s'au pus mai de vreme şi ploile au fost mai dese, negreşit că ele sunt de tótă frumseţa, deşi póte cam micĭ pentru vreme.

Porumburile (cucuruzele) rĕsărite bine şi aprópe de prăşit întâiu, sunt numai cele puse înainte de Paştĭ séu imediat, apoi şi în regiunile unde ploile au fost îmbelşugătóre. Pe unde s'au sĕmănat târdiu şi lipsa de plóie au fost mai simţită, sunt fórte înapoi, ba am vĕdut chiar nerăsărite. Acestea vor aduce plugarului, ce cultivă şi rapiţe, şi neajunsul, că prăşirea sĕ se facă mai bine prea de vreme, decât prea târdiu.

Aceleaşĭ observaţiunĭ avem de făcut în privinţa *fasolei*, *sfeclelor*, *bostanilor*, *cartofilor*, preţióse plante, care se resimt aşa de bine, când se prăsesc înainte d'a le năpădi erburile şi a se întări pămêntul.

Părângurile, meiurile şi *diferitele plante de nutreţ* au răsărit bine pe unde plóia n'a lipsit.

Vitele pasc peste tot la câmp. Cele care au imaşurĭ sĕmĕnate cu plante vivace, sunt frumóse; de asemenea pe unde sunt *luţerne* şi alte *fênaţurĭ artificiale*, de unde s'a putut cosi şi a li-se mai da şi maldăr.

Plantaţiunile de arborĭ şi de viţă de vie fie din astă tómnă, fie din primăvara acésta, sunt frumóse, ca şi livedile de prunĭ, etc.

Viile, în general, promit mult rod şi mai tóte sunt lucrate.

In un cuvênt, luând afară câte-va regiunĭ, unde plóie a trebuit atâta în a doua jumĕtate a lunei Aprilie, cât şi acum, situaţiunea e fórte bună la tóte sĕmĕnăturile.

Şi e... lungă ţéra românéscă; decĭ sĕ nu ne mirăm de fel, că pe când unii se plâng de secetă, alţii doresc sĕ mai înceteze cu ploile....

*

După-ce mai arată, că, conform informaţiunilor primite, recolta va fi neîndestulitóre în apusul Europei şi puţin îmbelşugată în ţĕrile de mare producţiune în afară de România: ca Englitera, Statele-Unite, Germania, Ţĕrile de jos, Rusia şi mai multe provincii din monarchia austro-ungară, au suferit mult de intemperiile temperaturei, de unde urméză că aceste ţĕrĭ şi mai ales Francia, vor importa mai mult ca altă-dată; că consumaţiunea grâului cresce mereu, deşi mai bine de 500 milióne de ómenĭ se hrănesc numai cu urez (Chinesii, Anamiţii etc.), deşi porumbul, cartofii, secară sunt principala hrană la atâtea naţiunĭ, încheiă aşa:

„Sĕ fim dér cu băgare de sémă asupra preţurilor preţióselor cereale ale marilor pieţĭ ale lumii şi mai vêrtos asupra stocurilor disponibile şi *sĕ nu angajăm viitórea recoltă pe preţurĭ nerentabile*, orĭ ce ar scrie şi spune esportatorii“....

Judecata maimuţei.

Sunt cam mulţĭ ani de atuncĭ; urmam cursurile unei şcóle secundare din Bucurescĭ; ni-se dăduse vacanţa mare şi călĕtoream spre T.-Severin pe vaporul „Ferdinand Max“ al societăţei austro-ungare de navigaţiă pe Dunăre. Pe vapor erau mulţĭ călĕtorĭ de tótă mâna şi de tóte naţiunile: românĭ, bulgarĭ, grecĭ, nemţĭ etc. etc. Pe vapor era şi o maimuţă domesticită, amicală cu toţĭ călĕtorii, de o vioiciune rară şi frumósă la făptură; probabil, că aparţinea vre-unuia din personalul de echipagiŭ al vasului, pe care pluteam. Sburdalnică în mişcările ei, inteligentul animal fugea în drépta, în stânga, în sus şi 'n jos, procura distracţiunĭ tuturor călĕtorilor; la unii le scotea tabacherea de tutun séu batista din buzunar; la alţii le ridica pălăria de pe cap, furişându-se pe de-asupra capului, urcată pe diferitele frânghii ale vaporului, şi câte alte de astea.

Între mulţimea de călĕtorĭ de clasa III-a era şi un Sêrb, care călĕtorea spre patria lui, plecat fiind din Bucurescĭ, unde esercitase un comerciu, pe care stimaţii cetitorĭ îl vor cunósce mai târdiu.

Intr'un timp, între órele 2—3 d. a., Sêrbul nostru, aşedat turcesce într'un colţ al clasei a III-a, avênd lângă el un sac îndesat cu bórfe, care forma tot bagagiul lui, îşĭ scóse punga dela brâu séu din sîn şi începù sĕ-şĭ numere banii, carĭ constau din peste o sută monede de aur, probabil napoleonĭ séu lire otomane. Mulţĭ dimprejurul sĕu priveau la inventariarea pungei şi rĕmneau la metalul făcĕtor de minunĭ, ce numĕra Sêrbul în cestiune, şi printre cei dimprejurul lui era şi inteligentul animal, maimuţa vaporului.

Cine s'ar fi aşteptat la o nostimadă destul de hazlie pentru public şi destul de regretabilă pentru bietul Sêrb?

Sĕ vĕ istorisesc mai departe.

Sêrbul nostru, după ce îşĭ numĕrà banii, strînse punga, o-vîrî în sîn cu mulţumire, şi îşĭ redimà capul pe sacul lui cu bagagiŭ şi adormì de-a binele.

Maimuţa însĕ observase tot ce făcuse Sêrbul, despre care este vorba, şi vĕdênd că dórme, se apropie de el, îl pipăì în drépta, în stânga, pe când cei dimprejur priveau, mirându-se de curiositatea maimuţei. Cum dic, fericitul nostru călĕtor dormia dus, cum e vorba românéscă; maimuţa, prin pipaitul ei, dovedì locul unde era punga; băgà uşor o labă în sînul Sêrbului, scóse érăşĭ încetinel punga şi voia acum s'o deslege; cei dimprejur făceau mare haz de inteligenţa micului animal.

Maimuţa se silea din rĕsputerĭ sĕ deslege punga, pe când era încă la o fórte mică distanţă de Sêrb; acesta din urmă în somnul sĕu, se sucesce, se întórce şi se deştéptă în fine. Cea dintâiu grijă a lui fù de a-se pipăì spre a se convinge de esistenţa pungei. Dér punga lipsea. Buimăcit, îngrozit, aşa cum orĭ cine póte sĕ-şĭ închipuéscă, că ar fi în aceste momente, se scólă repede şi strigă: Hoţii! Hoţii!

In acest timp toţĭ, carĭ observasera cele ce se petrecuse, leşinasera de rîs. Maimuţa, la ţipătul Sêrbului, fuge cu punga sus pe coverta vaporului; câţĭ-va îi spune, că maimuţa este hoţul; se ia după ea, căutând sĕ reîntre în posesiunea fericirei, obţinută după mai mulţĭ anĭ de muncă. Dér aşĭ! maimuţa ţinênd punga în gură, fuge, fiind urmărită de Sêrb şi alţĭ călĕtorĭ şi se urcà repede pe catartul vasului, care era cam de 10—12 metri înălţime. Aprópe toţĭ călĕtorii se concentraseră în acel punct al vaporului, atraşĭ fiind de curiositate. Cocoţată pe vêrful catartului, servindu-se de cele douĕ picióre de dinapoi, ér cu cele douĕ de dinainte se forţa a deschide punga.

Toţĭ stau cu ochii ţînţiţĭ către vêrful catartului, unde se aşedase inteligentul animal; şi bietul Sêrb mai făcea şi el ceva haz până la un loc, dér când vĕdù, că maimuţa reuşesce în fine sĕ deschidă punga şi începe a scóte una câte una din monedele de aur, ce conţinea şi pe care le arunca în mod regulat, una spre mulţimea unde se găsea şi el, şi alta în apă, (în Dunăre), rĕmase încremenit. Adunându-şĭ monedele aruncate spre dênsul, răcnea, ţipa continuu la maimuţă; dér înzadar, maimuţa îşĭ continua în mod fórte liniştit operaţiunea ei de împărţélă, una şi una, adecă cum am spus mai sus, una spre păgubaş şi alta în apa Dunărei. După-ce sfîrşì acésta, rĕmase încă cocoţată sus pe catart, asvîrlind, în fine spre mulţime punga, gólă bine înţeles, şi părea acum fórte satisfăcută de isprava, ce făcuse.

Sosesce în acel timp şi restauratorul vaporului, stăpânul maimuţei, care... etc. care dormise până acum în cabina lui, fiind încunosciinţat de personalul de echipagiŭ. Ordonà, rĕstit, maimuţei sĕ se cobóre jos, şi îmediat fuse în braţele lui, lingêndu-l pe obraz, par'că ar fi implorat ertare, décă a făcut póte greşélă. El însĕ îi aplicà câte-va loviturĭ pe corp cu un mic biciŭ şi repede micul animal se duse la cuşca lui, tremurând de frică.

Sêrbul plângênd, cu lacrĕmile în ochĭ, face plângere la comandantul vasului, spre a face sĕ 'i se restituéscă valórea a 53 napoleonĭ, ce 'i lipseau, avênd de martorĭ pe tótă lumea de pe vapor, care fusese spectatóre la operaţiunea sĕvêrşită de maimuţă. Dér isteţul comandant sciŭ sĕ se salveze pe sine şi pe stăpânul maimuţei de responsabilitatea óre-cum la care erau chiămaţĭ, şi dice: „Feriţi-vĕ de pungaşĭ, societatea nu garantéză“ cuvinte, care stau scrise pe placarde lipite în tot cuprinsul vaporului.

Da! este just. Dér este vorba de o maimuţă a unuia din personalul de echipagiŭ al vaporului, ér nu de o persónă hóţă, strecurată printre călĕtorĭ.

Sêrbul nu voia cu drept cuvênt sĕ scie de acele anunciurĭ afişate. Plângênd cu sughiţurĭ, îngâna: banii, banii. Publicul se făcuse rótă împrejurul acelor douĕ persóne şi aştepta cu impacienţă deslegarea acestei plângerĭ.

— Cât îţĭ lipsesce, omule? întrebà comandantul.

— Cincĭ-decĭ tri dă năpoleone, rĕspunse Sêrbul, tótă lumea vĕdut la mine, acuşa numĕrat una sută şes năpoleone, ce avută la mine.

— Cum? ai avut tu 106 napoleonĭ? de unde ai avut tu atâţia banĭ?

— Muncit la mine, domnu capitan, multă vreme.

— Unde ai muncit tu, mĕ, sĕ câştigĭ atâţia banĭ? Nu se póte; tu trebue sĕ-i fi furat de unde-va; eştĭ un hoţ.

— Nu, bre capitan, la mine nu hoţ; eu fost la Bucurescĭ, la ţară rumânéscă; acolo am fost negustor la mine.

— Cum? Ce negustoriă ai făcut tu? Ai paşaport? Ai bilet dela poliţiă cumcă eştĭ om cinstit?

— Da este la mine paşaport; şi scóte dela brâu un paşaport şi un bilet de legi-

timațiă, liberat de poliția Capitalei, prin care se dovedea, că în adevĕr a fost în Bucurescĭ timp de mai mulțĭ anĭ, esercitând negustoria de lapte.

— Ei! așa da. Acum înțeleg, că nu eștĭ hoț.

Plin óre-cum de bucuriă, Sêrbul dice către comandantul vasului.

— Na, vedĭ la mine domnu capitan, la mine sîn' omĭ cistit, nu hoț; poliție spune drept; acum vrut sĕ merg la casa și copiiĭ mei la Sîrbie.

Din pașaport se dovedea, că este dintr'un sat din ținutul Belgradului.

— Sĕ dai la mine acușĭ cincĭ-decĭ tri dă năpoleonĭ, nu pot sĕ perd la mine astă banĭ multe.

După o scurtă reflecțiă, istețul comandant, încunjurat de toțĭ călĕtorii de pe vapor, care ardeau de dorința sĕ vadă sfîrșitul acestei afacerĭ, dise:

— Ascultă. Décă tu ai fost negustor de lapte la Bucurescĭ, dreptatea a făcut'o bine maimuța; banii ce i-a asvêrlit ea în apă s'au cuvenit apei, căcĭ pe apă i-ai luat; adecă pe apa, ce ai pus'o tu în laptele, ce ai vêndut; ér ce ți-a asvirlit ție, sunt din munca ta dréptă, adecă cei cuveniți pe lapte și alt nimic.

Dicênd comandantul aceste cuvinte, plécă imediat la postul sĕu. Călĕtorii toțĭ bat din palme, ridênd cu hohote, respândindu-se apoi la locurile lor; ér Sêrbul nostru, la rĕspunsul dat de comandantul vasului, rĕmase cu totul înmărmurit, bombănind pe sêrbesce câte-va cuvinte, care se traduc prin: „a dracului maimuță! de unde o fi sciut ea acésta?

Judecata lui Solomon fù făcută.

Ér subscrisul rîd de câte-orĭ 'mĭ-aduc aminte de acéstă nostimadă.

(„Ap. Nat.“) U. D.

MULTE ȘI DE TÓTE.

O judecată înțeléptă.

Un diar misionar publică o scire interesantă despre o judecată înțeléptă a unui judecător chines. Inaintea judecăţii stĕteau trei bărbațĭ, carĭ se certau din causa unei femei, dicênd fiă-care, că e soția lui ligitimă. — O femeiă póte avé numai un bărbat legitim, dise judecătorul. — Eu sunt soțul ei legitim! strigară de-odată toțĭ-trei bărbații. Judecătorul și-a dat tótă silința sĕ descurce în vre-un mod lucrul, dér fără succes.

In fine judecătorul înțelept dise: De óre-ce între voi nu pot face o judecată dréptă, atuncĭ sĕ móră femeia. Astfel vĕ vețĭ puté împăca.

După acésta aduse o mĕsură cu vin și în el turnă un fel de praf negru, provocând apoi pe femeiă sĕ-l bea. Femeia ascultă și în scurt timp ametiță cădŭ jos, murmurând nisce vorbe fără înțeles și apoi își închise ochii și nu se mișcă mai mult.

— A murit! Du-o acasă și o înmormêntéză, dise judecătorul adresându-se către unul din bărbați.

— Eu sĕ o înmormêntez? întrebă el cu un fel de mirare. Ce am eu cu ea; acum vĕ mărturisesc, că n'am spus drept, nu eu sunt bărbatul ei legitim.

Al doilea bărbat încă mărturisi astfel. Al treilea însĕ plângênd luă în brațe femeia sĕ o ducă acasă. Judecătorul îi dise: Acum sciu, că tu eștĭ bărbatul ei legitim. Du-ți acasă soția, ea n'a murit, ci numai e bétă. Praful, ce-l negru, ce l'am pus în vin, n'a fost otravă, ci zahăr. Așa-déră tu mergĭ liniștit acasă, ér voi, adresându-se către ceilalțĭ doi bărbați, rĕmânețĭ aicĭ ca sĕ vĕ căpĕtațĭ rĕsplata, câte 25 bâte în tălpile picióreIor.

*

„Când Dumnedeu a făcut lumea“...

O legendă ruséscă istorisesce: Când Dumnedeu a făcut lumea, a făcut și popórele diferite.

Franțuzului i-a dat vin și cuvinte frumóse; Neamțului i-a dat cârnaț (*calbusnik*, cârnăţar, este poleca Nemților în Rusia) și idei bune; Rusului i-a dat cel mai mult pămênt și pe lângă acésta și tóte câte le aveau ceilalți.

Toțĭ erau mulțumițĭ cu ceea ce au căpĕtat. Când însĕ Dumnedeu a întrebat pe Rus, décă este mulțămit, el și-a luat căciula din cap, s'a scărpinat în ceafă și s'a rugat: „Incă ceva *na-ceaiu* (pentru ceaiu= bacșiș) tătucule!“

POSTA REDACȚIUNEI.

D-lui A. V. Panciova. Astfel de declarațiunĭ e absolut cu neputință a se publica.

Prognosa timpului.

(După călindarul căpit. Spăriosu.)

Sĕptĕmâna din **20—26 Maiŭ**: ploios va fi în 23 și 24.

Sĕptĕmâna din **27 Maiŭ — 2 Iunie**: începutul schimbăcios cu estreme de temperatură, icĭ-colo furtunĭ. Ploios va fi din 29 Maiu — 1 Iunie. Inceputul lui Iunie va fi rece, icĭ-colo și ninsóre.

Călendarul sĕptĕmânei.

MAI. are 31 dile. FLORAR.

Dilele	Călend. Iul. v.	Călend. Greg.
Dum.	7 S. m. Acație	20 M. Bernardin
Lunĭ	8 S. ap. Ev. Ioan.	21 Felix
Marțĭ	9 S. prof. Isaia	22 Iulia
Merc.	10 S. ap. Sim. Zilat	23 Desideriu
Joi.	11 S. m. Mochie.	24 **Inălț. Domn.**
Viner	12 † Sf. apei Epifan.	25 Urban
Sâm.	13 M. Gliceria	26 Filip

Cursul la bursa din Viena.

Din 18 Maiu 1900.

Renta ung. de aur 4%	116.05
Renta de corone ung. 4%	91.40
Impr. căil. fer. ung. în aur 4½%	120.30
Impr. căil. fer. ung. în argint 4½%	99.—
Oblig. căil. fer. ung. de ost I. emis.	117.25
Bonurĭ rurale ungare 4%	91.35
Bonurĭ rurale croate-slavone	92.50
Impr. ung. cu premii	160.—
Losurĭ pentru reg. Tisei și Seghedin	137.75
Renta de argint austr.	97.90
Renta de hârtie austr.	97.60
Renta de aur austr.	116.—
Losurĭ din 1860.	135.—
Acții de-ale Băncei austro-ungară	17.78
Acții de-ale Băncei ung. de credit	723.—
Acții de-ale Băncei austr. de credit	723.50
Napoleondorĭ	19.27
Mărcĭ imperiale	118.27½
London vista	242.55
Paris vista	96.32½
Rente de corone austr. 4%	97.—
Note italiene	90.55

Cursul pieței Brașov.

Din 19 Maiu 1900.

Bancnota rom.	Cump.	19.02	Vênd.	19.06
Argint român.	Cump.	18.80	Vênd.	18.86
Napoleond'orĭ.	Cump.	19.20	Vênd.	19.26
Galbenĭ	Cump.	11.30	Vênd.	11.40
Ruble Rusescĭ	Cump.	127.—	Vênd.	—.—
Mărcĭ germane	Cump.	58.50	Vênd.	—.—
Lire turcescĭ	Cump.	10.72	Vênd.	—.—
Scris. fonc. Albina 5%		100.—	Vênd.	101.—

Prețurile cerealelor din piața Brașov.

Din 18 Mai 1900.

Mesura seu greutatea	Calitatea.	Valuta în Kor.	fil.
1 H. L.	Grâul cel mai frumos	12	20
"	Grâu mijlociu	11	60
"	Grâu mai slab	11	40
"	Grâu amestecat	9	40
"	Sĕcară frumósa	7	4[illegible]
"	Sĕcară mijlociă	7	—
"	Orz frumos	7	—
"	Orz mijlociu	6	60
"	Ovĕs frumos	4	80
"	Ovĕs mijlociu	4	40
"	Cucuruz	9	—
"	Mălaiu (meiŭ)	8	40
"	Mazăre	14	40
"	Linte	20	—
"	Fasole	10	40
"	Sĕmênță de in	24	—
"	Sĕmênță de cânepă	9	—
"	Cartofĭ	3	—
"	Măzĕriche	—	—
1 kilă	Carne de vită	—	88
"	Carne de porc	—	96
"	Carne de berbece	—	—
100 kil.	Sĕu de vită próspĕt	100	—
"	Sĕu de vită topit	148	—

Bursa de mărfurĭ din Budapesta.

din 16 Maiu 1900

Seminţe	Cualitatea per Hect.	Prețul per 100 chilograme dela	până la
Grâu Bănățenesc	80	8.05	8.25
Grâu dela Tisa	80	8.—	8.10
Grâu de Pesta	80	7.95	8.10
Grâu de Alba regală	80	7.90	8.05
Grâu de Bácska	80	—.—	—.—
Grâu unguresc de nord	80	—.—	—.—
Grâu românesc	80	—.—	—.—

Seminţe vechĭ ori nouĕ	Soiul	Cualitatea per Hect.	Prețul per 100 chilograme dela	până la
Secara		70—72	6.50	6.90
Orz	nutreț	60—62	6.40	6.50
Orz	de rachiu	62—64	5.90	6.10
Orz	de bere	64—66	5.60	5.80
Ovĕs		55—60	5.—	5.30
Cucuruz	bănățen	75	—.—	—.—
Cucuruz	alt soiu	73	—.—	—.—
Cucuruz	" "			
Hirișcă			5.—	5.30

Producte div.	Soiul	Cursul (Prețul per 100 de chilograme) dela	până
Săm. de trifoiŭ	Luțernă ungur.	—.—	—.—
"	" transilvană	—.—	—.—
"	" bănățenă	—.—	—.—
"	" roșiă	—.—	—.—
Ulei de rapiță	rafinat duplu	— —	— —
Ulei de in		—.—	—.—
Unsóre de porc	dela Pesta	56.50	57.50
" "	dela țeră	—.—	—.—
Sĕu de vacă	svêntată	46.—	47.—
Prune	din Bosnia	18.75	19.—
"		—.—	—.—
Lictar	Slavon și Serbia	18.50	19.—
"	din Serbia în s.	16.50	17.—
Nucĭ	slavon nou	—.—	—.—
Gogoșĭ	sêrbesc	—.—	—.—
"	din Ungaria	—.—	—.—
Miere	unguresci	—.—	—.—
"	sêrbescĭ	—.—	—.—
Cêră	brut	—.—	—.—
Spirt	Drojdiuțe de s.	—.—	—.—

Cursul losurilor private

din 16 Maiu 1900.

	cump.	vinde
Basilica	13.—	14.—
Credit	400.—	401.50
Clary 40 fl. m.	131.75	132.75
Navig. pe Dunăre	—.—	—.—
Insbruck	64.50	66 50
Krakau	71.—	73.—
Laibach	49. -	50.—
Buda	134.—	136.—
Palfy	132.50	133.50
Crucea roșie austriacă	41 —	42 —
" " ung.	20 25	21.25
" " ital.	—.—	— —
Rudolf	63.50	65.50
Salm	175.25	177.25
Salzburg	59 50	60.50
St. Genois	183.—	185 —
Stanislau	130 —	—.—
Trientine 4½% 100 m. c.	178 —	—.—
" 4% 50	—.—	—.—
Waldstein	—.—	—.—
" de 10 francĭ	—.—	—.—
Banca h. ung. 4%	—.—	—.—

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.
Redactor responsabil: Gregoriu Maior.

Cafeneaua Transilvania

Cafenéua Transilvania.

Aduc la cunoscința onor. public, că **de adĭ încolo, 16 Maiŭ se capĕtă în fie-care di**

Cafea rece (Eiscafeé) și înghețată.

Rugându-mĕ de o cercetare numerósе, garantând pentru un serviciu cât se póte de prevenitor.

Cu tótă stima:

„CAFEE TRANSILVANIA“
Carl Neustädter
Strada Vămii 33.

Cafenéua Transilvania.

Cafenéua Transilvania.

Pentru SESONUL de Primăvară și Vară 1900

925.14—40

STOFE veritabile de Brün.

Un coupon de metri 3.10 lungime pentru un costum complet roc, pantaloni și giletcă **costă numai**

fl. 2.75. 3 70, 4.80	din stofă bună	lână curată.
fl. 6.— și 6.90	mai bună	
fl. 7 75	fină	
fl. 8.65	mai fină	
fl. 10 —	fórte fină	

Un coupon pentru costum de salon **fl. 10.**— cum și **stofe** de pardiseurĭ, **Loden** pentru turiști, **Kamgarn** fin etc. etc. — Trimite cu prețurile fabricei renumita și cunoscută ca solidă și reela fabrică de postavurĭ

SIEGEL-IMHOF in BRÜNN.

— Mostre gratis și franco. Liferație conform mostri se garanteză. —
Avantagiile clienteli private, a comanda direct la firma de sus, sunt marĭ.

Femeile din Viena au a mulțumi frumsețа or

în prima linie întrebuințărei celei mai plăcute, **renumitei** și cu deplin efect

Original Pasta Pompadour

inventată de fericit med. Dr. A. RIX.

Cine se folosesce de acest mijloc, *capĕtă o colóre sănĕtósă a feței, teint frumos fără încrețiturĭ* până la bĕtrânețe, depărtéză pistruie, pete de ficat, bubat, coși, roșеță și tóte necurățeniile pielei, despre ce se garantéză, seu se dă bani îndĕrĕt.

S'a aplicat acésta pomadă, de persóne distinse, artiștĭ etc., deja de 40 anĭ, ce se póte dovedi cu atestate și epistole de recunosciuță. Cea mai bună dovadă de bunătate și efectul ei este, că esistă de 40 anĭ și în intervalul acesta sute și mii de mijlóce pentru frumsețe séu inventat și érășĭ au dispărut. Prețul unui borcănel pe 6 lunĭ **1 fl. 50 cr.** Sul de probă bucata **50 cr.**

Laptele Pompadour dă pielei o albé ă ca laptele, care remâne și după ce se spală fața. Un flacon original **1 fl. 50 cr.**

Pompadour săpun 30 cr. Pompadour pudră rosa crême albă **1 fl. 25 cr.**

A se adresa cu confiență la WILHELMINE RIX Dr. Wwe SÖHNE (Anton Rix & Bruder), WIEN Praterstrasse Nr. 14. — In **Budapesta** la IOSIF TÖRÖK Königsgasse Nr. 12, în **Brașov** la VICTOR ROTH Farmacia „la urs“ lângă teatru, la **TEUTSCH & TARTLER.** — Pachetele sunt plombate. 6—9,889.

La Inalta poruncă a Maestății Sale Apostolice c. și r.

XXXIII. LOTERIE de STAT C. și R.

pentru scopurĭ filantropice din partea de dincolo a monarchiei.

Acésta **Loterie de banĭ,**

unica în Austria legal concesionată.

conține 16,514 câștigurĭ în banĭ gata,
în suma totală de **410,200 coróne.**

Câștigul principal este de

200,000 coróne banĭ gata.

Tragerea urméză irevocabil în 7 Iunie 1900.

Un los costă 4 coróne.

Losurĭ se capĕtă la Secția loteriei de stat in Viena, I. Riemergasse nr. 7, la Colectorii de loterie, Traficĭ, la Oficiile de dare, Poste, Telegraf și Căile ferate, Zarafii etc. — Planul loteriei se dă gratis, cumpĕrătorilor de losurĭ.

Losurile se trimit francate.

DIRECTIA LOTERIEI C. și R.
secția loteriei statului.

934 7—10.

„Gazeta Transilvaniei“ cu numĕrul à **10 fil.** se vinde la librăria **Nic. I. Ciurcu** și la **Eremias Nepoții.**

Zacherlin

Nu pachetat în pungĭ (tocurĭ)

ci veritabil numai în sticluțe

(cu numele Zacherlin.)

Acesta este ajutorul cel mai bun și radical contra plagei a orĭ și ce insecte.

Se află de vêndare: în Brașov: La Domnii *I. L. et A. Hesshaimer, Heinrich Zinz, Dimitrie Eremias nepoții, Emil Por, Karl Irk, Julius Muller, Carol Schuster* farmacist, *Teutsch et Tartler, N. Grădinar, Eduard Kugler* farm., *Julius Hornung* farmacist, *Heinrich G. Obert, Ferdinand Jekelius* farm., *Victor Roth* farm., *Karl Harth, Rudolf Stingl, T. Kelemen farm., W. Stadlmüller, Lazar & Verzar, Henrich Petersberger.* În Făgăraș: La Domnii: *Iohann P. Hermann, R. G. Romonțianu, I. Iarosch, Heinrich Schul, Alexander Nehrer, Iacob Fleissig.* În Cohalm: La Domnii: *Ernst Wolff, Eduard Victor Melas,* și unde sunt afișate placate.

Kathreiner

e veritabil numai în cunoscutele

Pachete-Kathreiner!

Nici odată înse deschis ori în pachete imitate cu scopul de ale reduce.

Cafeaua de malată Kneipp a lui Kathreiner
este cel mai gustos, unic sănetos și tot odată cel mai ieftin surogat la cafeaua de boane.

Cafeaua de malată Kneipp a lui Kathreiner
se bea în sute de mii de familii cu plăcere și succes crescênd.

Cafeaua de malată Kneipp a lui Kathreiner
suplinește în modul cel mai bun cafeaua de boana acolo, unde din considerații sanitare aceasta e oprita de medici.

Z. rumänisch IIIb.